

DOMOVINA

Uredništvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana,
Ul. št. 5. II nadstrop., telefoni od 3122 do 3126
Poštna hranilnica, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtno 9, polletno 18, celo-
letno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrtno 12,
polletno 24, celoletno 48 din — Amerika letno 1 dolar.

Narodna sloga je prva državna potreba

V Kumanovu je bila te dni proslava zmagovite kumanovske bitke, v kateri je srbska vojska pred 27 leti odprla vrata svobodi za Južno Srbijo. Proslave se je udeležil tudi patriarh Gavriilo, ki je imel daljši nagovor na zbrano ljudstvo. Dejal je med drugim:

»Živimo v časih, ko je narodna sloga prva državna potreba. Razmere so take, da moramo pridigovati mi vsi, posebno pa še duhovščina, povsod samo ljubezen in slovo. Navajamo ljudi k medsebojnemu zaupanju in sodelovanju, da bo naš narod kos hudim preizkušnjam, ki ga lahko še doletijo. Molimo in prosimo Boga, da nas obvaruje vihar

ja, ki danes divja nad Evropo. Ako pa je njegova volja, da nam preizkušnja ne bo prizanesena, potem se pripravljamo nanjo materialno in duhovno. Kjerkoli hodite in karkoli delate, bodite zmerom dobri kristjani, dobri državljani. Kdor ni dober človek, tudi ni dober kristjan. Klic časa je tak, da moramo danes podrediti vse verske, stanovske in politične koristi naši vrhovni koristi: kralju in domovini. Mi vsi se moramo brezpogojno podrediti koristim svoje države: ki je za nas najdražje in najlepše, kar nam je Bog dal na tem svetu. Pripravljene bodimo tudi na vse žrtve, kakor so jih že doprinesla naša pretekla pokolenja.«

Ajdova slama in turščičevina kot krma

Izkušeni živinorejci pač vedo, da je sama močna krma neprimerna za goved. Goveji želodec je tako ustvarjen, da izkoristi le krmo, ki nima preveč redilnih snovi. Zato se morajo žitu, če z njim krmijo goved, primešati seno, slama ali podobno. Če bi goved žrla samo žito ali kakšno drugo močno krmilo, bi se to v govejem želodcu ne izkoristilo zadosti, po vrhu pa bi žival še obolela na prebavilih.

Goved torej potrebuje krmo, ki ni le redilna, temveč tudi polnilna. V to svrhu se zlasti uporablja žitna slama, ki ni tako slaba goveja krma, kakor na deželi navadno mislijo. Zmešati jo moramo z boljšo krmo in na drobno razrezati na slamoreznici. S čimer postane lažje prebavljiva. Ajdova slama se zlasti lahko rabi kot polnilna krma,

kadar primanjkuje boljše krme ali pa, če je kmetovalec v denarni stiski in mora krmo prodajati.

Tudi turščičevina (koruznica) se da s pridom rabiti kot krma. V Vojvodini pripravljajo turščičevino takole: Na slamoreznici jo razrežejo na koščke, ki so dolgi komaj en do poldrugi centimeter. To rezanico pomešajo s plevami ali slamnato rezanico, pokropijo z vodo, osolijo in pustijo vso zmes pol dneva na kupu. Mešanica se s tem malo segreje in zmešča. Preden to krmo dajo živini, ji še primešajo zrezane repe in kakšne močne krme. Volom, kadar ne delajo in niso zmučeni, daš lahko tudi samo razrezano turščičevino, pomešano s plevami ali slamnato rezanico, brez primešanja močne krme. Le malo repe primešaj vmes.

Sedem smrtnih žrtev letalske nesreče pri Borovu

Naše potniško letalstvo je zadela četrta velika nesreča, druga v teku dveh mesecev. Predzadnji tork okrog 16. ure se je na letališču v Borovu dvignilo veliko dvomotorno potniško letalo, ki je vzdrževalo redni promet med Beogradom in Zagrebom. V Borovu sta izstopila ravnatelj Bačeve tvornice Toma Maksimović in znani nogometaš Kika Jovanovića. Oba sta tako srečno ušla nesreči. Na njuni mesti sta vstopila mladi zdravnik dr. Mihajlo Pražić iz Osijeka in njegova zaročenka inž. Mirjana Winklerjeva, uradnica osijskeke tvornice sladkorja.

Komaj se je letalo vzdignilo, se je že pokvaril motor in letalo je v nekaj trenutkih spet treščilo na zemljo. Na kraj nesreče so prihiteli ravnatelj Maksimović in drugi ljudje. Takoj sta bili poklicani tudi policija in reševalna skupina. Na razorani njivi je ležalo razpolovljeno letalo. Spredni del je bil zgorel, zadnji del pa je z desnim krilom vred ostal še precej ohranjen. Kakih

10 m naokrog so ležali potniki in posadka. Pilot Otmar Krepel in radiotelegrafist Ljudevit Antonovič sta bila mrtva, medtem ko se je pomožni pilot Evgenij Bacić še vzdignil in napravil kakih pet korakov, nato pa mu je udarila kri iz ust in se je zgrudil nezvesten. Z avtomobilom so njega kakor ostale ranjence odpeljali v vukovarsko bolnišnico, vendar je med potjo izdihnil. Trupla ponesrečencev so prepeljali v Beograd v mrtvašnico na novem pokopališču, odkoder so jih odpeljali svoji v svoje kraje. Smrtno so se ponesrečili štirje potniki in trije možje posadke, medtem ko se je poškodovalo šest potnikov, ki so zdaj že izven nevarnosti.

Pilot Otmar Krepel je bil Slovenec, doma z Dobrne, kjer se je rodil l. 1905. Dopršil je sredno šolo, nato pomorsko vojno akademijo, pomorsko letalsko šolo in naposled še lovsko šolo vojnega letalstva. Kot poročnik fregate je zapustil aktivno službo in je bil zadni čas poročnik bojnega broda v rezervi.

V službo Aeroputa je stopil leta 1934. Oženjen je bil komaj pet let in je zapustil mlado vdovo in hčerko. Težavno je bilo obvestiti njegovo ženo o nesreči, ker je ležala bolna v postelji. Šele drugega dne dopoldne so ji z veliko obzirnostjo sporočili, da moža ne bo več videla. Vsi pokojnikovi tovariši so polni hvale o njem. Bil je odličen pilot.

Tudi Kreplova tovariša sta bila moža na svojih mestih. Radiotelegrafist Ljudevit Antonovič je bil doma iz Velike Kikinde in se je pripravljaj, da te dni napravi izpit za strokovnega podporočnika letalske stroke. Zapustil je mlado vdovo. Pilot-pripravnik Evgenij Bacić pa je bil iz Negotina. Ko je dovršil trgovsko akademijo v Beogradu, je bil uradnik v Državni hipotekarni banki, lani pa je pristopil k letalstvu. Ze v vojski se je izkazal kot pilot-lovec in je bil eden izmed naših prvih padalcev. Bil je zgleden sin svojega junaškega očeta, polkovnika Živojina Bacića, čigar junaško smrt je po eg drugih proslavil tudi francoski pisatelj Barbusse.

Kakor pišejo zagrebški listi sta bila dr. Mihajlo Pražić in njegova zaročenka gđ. inž. Mirjana Winklerjeva namenjena v Zagreb na kratek obisk. Mirjana je nameravala v Zagrebu obiskati mater. Prav tako ima dr. Pražić v Zagrebu mater in tri brate. Usoda je hotela, da se je ta polet, katerega sta se mlada zaročenca zelo veselila, končal posebno nesrečno za Mirjano, ki je tokrat prvič letela po zraku. Zato je novica o nesreči zbudila v Zagrebu posebno globoko obžalovanje, saj so med ponesrečenci kar trije Zagrebčani, in sicer poleg zaročencev še Edmund Blühweiss, prokurist tržiške tvrdke Glanzmann in Gassner, ki ima svoje poslovne prostore v Boškovićeve ulici. Oba možka sta po sreči ostala živa.

Dr. Mihajlo Pražić se je prav na čudežen način rešil smrti. Skočil je iz letala, ki je izgubilo ravnotežje, preden je treščilo na zemljo in se vrgalo. Dobil je samo neznatne praske. Brž je izvel svojo zaročenko iz pod ruševin. Nato pa so njega in njo z avtom odpeljali v osijsko bolnišnico. Toda za Mirjano ni bilo rešitve.

Po nesreči je dr. Mihajlo Pražić govoril po telefonu iz Osijeka z bratom v Zagrebu in mu je v kratkih minutah takole opisal nekaj podrobnosti.

»Čutil sem, da se bo zgodilo nekaj strašnega. Ko smo padali, mi je bilo na razpolago samo nekaj sekund, da se rešim. V letalu je nastal živ klopčič. Vsi smo bili skrajno prestrašeni. Nagonsko sem se približal vratom letalske kabine in jih z vso silo odprl. Vse to se je zgodilo v nekaj sekundah. Pogled sem se skozi vrata v globino. Čutil sem, da moram za vsako ceno iz letala. Kako sem padel na zemljo, se ne zavedam. Blizu mene je ležal razbiti trup letala. To je bilo strašno in ne vem, ali si bom kdaj opomogel od duševnega pretresa, ki sem ga preživel v tistih trenutkih.«

Tudi prokurist Edmund Blühweiss ima v glavnem le večje praske po licu in desni nogi. Prepeljali so ga z drugimi poškodovanci v vukovarsko bolnišnico, toda njegov sin dr. Bruno, ki je zdravnik, se je v sredo že pripeljal ponj in ga spremil domov v Zagreb. Srečno preživel Blühweiss je po vrnitvi takole opisal nesrečo: »V Borovu smo se dvignili natančno po voznem redu nekoliko pred 16. uro. Vreme je bilo leno in odleteli smo v red. Ze sem začel čitati časopise, ko

sem naenkrat začutil močno nihanje. Ko sem vzdignil glavo, sem opazil dim pod krili, vendar ne vem, ali je to bilo od požara ali od močnejšega izpuštanja plina. Po nekaj sekundah se je samo še čutil strahovit tres ob zemljo.»

Uprava Aeroputa v Beogradu je objavila med drugim: O vzroku nesreče pri Borovu ni mogoče reči še nič dojenega. Komisiji štaba vojaškega letalstva in Aeroputa raziskujeta podrobnosti vzroka nesreče. Posadko letala so sestavljali prometni pilot Otmar

Krepel, drugi pilot Evgenij Bacić in radiotelegrafist Ljudevit Antonović. Vsi trije so mrtvi. V letalu je bilo 10 potnikov, in to Gerwigs s soprogo iz Berlina, Begrich s soprogo iz Berlina, Fridat iz Berlina, Moser z Dunaja, Duma iz Beograda, Blühweis iz Zagreba, dr. Pražić iz Osijeka in inž. Mirjana Winklerjeva iz Osijeka. Smrtno so se ponesrečili Gerwigsova soproga, Moser in Duma. Inž. Mirjana Winklerjeva je bila nevarno ranjena in je izdihnila v bolnišnici v Osijeku.

Ustanavlja se narodni svet za povzdigo vasi

Sokol kraljevine Jugoslavije je pozval vsa društva in ustanove, ki delujejo za prosvetno in socialno povzdigo vasi, naj ustanove osredni narodni svet za povzdigo vasi. Narodni svet naj bi prevzel glavno vodstvo vsega prosvetnega dela po naših vaseh in uredil delo različnih združenj, ki delajo zdaj vsako za sebe in na svoj račun, kar pomeni veliko izgubo časa in truda, a tudi denarja. Nedavno je bil v prostorih Zveze Soko-

lov kraljevine Jugoslavije v Beogradu prvi posvet za ustanovitev takega sveta. Posvet je vodil prvi namestnik starešine Zveze Sokolov kraljevine Jugoslavije dr. Vladimir Belajčić. Po obširni razpravi je bil izvoljen odbor, ki bo izvedel priprave za ustanovitev narodnega sveta. V njem bodo zastopane vsa zasebna in poluradna združenja in ustanove, ki se bavijo s prosvetno, socialno, gospodarsko in zdravstveno povzdigo naše vasi.

Proti frankovskemu zastrupljanju vasi

»Seljački dom«, službeno glasilo Hrvatske seljačke stranke, objavlja uvodnik »Nič nas ne more zapeljati«. V njem ostro napada frankovce, ki zastrupljajo hrvatske vasi z raznimi lažnivimi letaki. Večina teh letakov napada dr. Mačka in vodstvo Hrvatske seljačke stranke zaradi sporazuma in jim očita, da so izdali hrvatstvo in svobodno Hrvatsko. »Seljački dom« pravi, da je hrvatski kmet preizkusil svoje politično vodstvo v

najhujših časih, zato mu danes zaupa »in to tem bolj, ker ve, da je bila s sporazumom od 26. avgusta položena osnova banovini Hrvatski in vsemu, kar ji sledi. Kako je danes v banovini Hrvatski, vidi najbolje hrvatski kmet sam, ki mu njegovi nasprotniki zamašajo slikajo temne strani te pridobitve. Banovina je poskrbela za delo in hrano vsem, ki so dela potrebni in voljni.«

O naseljevanju Nemcev na Poznanjskem

Berlinska agencija »Deutsche Verkehrsblätter« poroča:

»Iz poročila župnega vodje in namestnika župe Warthegau (dosedanje Poznanjske) Arturja Geiserja posnemamo podrobnosti o velikem delu naselitve nemškega narodnega življa na Poznanjskem. V zadnjih 10 mesecih je bilo na novo naseljeno 22.000 nemških rodbin s kakimi 250.000 družinskimi člani. Kot prvi so prišli v počtev za naselitev izseljenci iz baltičkih držav in iz Volinije. Tudi preseljenci iz Besarabije bodo delno naseljeni v teh krajih. Glavno množico naseljencev pa bodo sestavljali po končani vojni bojevniki in je zanje prihranjeno veliko število kmetij, obrtnih obratov in hiš, in to v takem obsegu, kakor si tega nihče l. 1918 niti v sanjah ni mogel predstavljati. Tretja skupina, ki bo prav tako po vojni zasedla

izpraznjena mesta, bodo kmetovalci iz stare Nemčije in njihovi sinovi vojaki. Župa Warthegau je letos odvedla v zaloge Nemčije 700 tisoč ton žita in 100.000 ton krompirja. Isto področje bo letos pridelalo osminko vse potrebe sladkorja v Nemčiji. Prihodno leto bodo ti kraji zalagali s čebulo vso Nemčijo.

Doslej je zaseden samo manjši del onih 275.000 posestev, s katerih so se umaknili Poljaki in napravili prostor nemškim naseljenjem. V ostalem še niso vsa posestva primereno preurejena da bi sprejela nemške koloniste. Nekatere hiše so še razrušene, druga posestva nimajo dovolj orodja ali živine, za kar pa skrb posebnim ipreselitveni uradi, ki popravljajo hiše ter dele med nove naseljence orodje in živino. Prejšnji lastniki teh posestev so bili poslani dalje na vzhod, kjer so jim odkazana primerna prebivališča.

Borba med Kitajci in Japonci za življenjski prostor

Ko je bila 27. septembra letos sklenjena trozveza med Nemčijo, Italijo in Japonsko, je nemški zunanji minister Ribbentrop v svoji izjavi omenil tudi vprašanje življenjskega prostora. Kar se tiče Nemčije in Italije, je to vprašanje po Ribbentropovi izjavi že rešeno. Enako kakor Nemčija in Italija sta terja življenjski prostor tudi Japonska.

Na Japonskem živi 186 ljudi na enem kvadratnem kilometru. Le četrtina hribovitega japonskega otočja je v celoti uporabljiva za

kmetijstvo. Več kakor četrtino celotnega japonskega otočja sestavljajo ognjeniška tla. Prej omenjenih 186 ljudi pride le povprečno na kvadratni kilometer. Toliko ljudi bi lahko živelo na tem prostoru, če bi bili življenjski pogoji povsod vsaj približno enaki. Če upoštevamo nerodovitna tla, naletimo na primere, da živi ponekod na enem kvadratnem kilometru kar do 950 ljudi. Tako tesnobo lahko prenašajo le z neprimerno pridnostjo. Ljudstvo pa od leta do leta narašča in ra-

zumljivo je, da v takih razmerah išče prostora.

Do srede devetnajstega stoletja so se Japonci hote zapirali pred zunanjim svetom. Ko so sredi devetnajstega stoletja na stečaj odprli vrata zunanjemu svetu in zlasti zapadni prosveti, je začel japonski narod številčno tako naraščati, da se je ves svet odprlo čutil. Število japonskega prebivalstva je bilo od leta 1720. naprej skozi 150 let približno stalno. Nihalo je med 28 in 29 milijoni. Leta 1868. je začelo to število naglo naraščati. Danes je doseglo že 75 milijonov. Za okroglo 40 milijonov pomnoženi narod živi na istem prostoru, ki je prej zadoščal za 28 milijonov.

Na Japonskem se vsako leto rodi več kakor dva milijona otrok (l. 1937. 2.180.589), umre pa nekaj nad en milijon ljudi (leta 1937. 1.208.079). Vsako leto dobi torej Japonska okrog enega milijona novih prebivalcev. Na tisoč žen v starosti 15 do 44 let pride na Japonskem 157 otrok v enem letu (na Angleskem na primer le 69). Na 1000 prebivalcev pride na Japonskem 31 rojstev — število, ki ga v Evropi že dolgo ne poznamo. Ko so v Nemčiji prevzeli oblast narodni socialisti, se je to število zvišalo od 14 na 20 in še rase. Ne smemo pa seveda prezreti veliko umrljivosti na Japonskem. Umrljivost znaša tam 17 na 1000 ljudi. To ni tako hudo, če pomislimo, da znaša na Francoskem umrljivost skoro 15. Kljub temu pride na Japonskem še zmerom 13 ljudi na 1000 prebivalcev kot čist ljudski prirastek.

Razumljivo je, da je na Japonskem pereče vprašanje, kam z ljudmi. Tri možnosti imajo: izseljevanje, pospeševanje industrije z zaposlitvijo ljudstva v industriji in zavojevanje novega prostora. Praktično hodijo danes Japonci po vseh treh potih. Le izseljevanje v zadnjem času popušča. Največ važnosti polagajo Japonci na vojaško zavojevanje tuje zemlje. Obe prvi japonski vojni (l. 1895.-96. in l. 1904.-05.) sta dovedli do japonskega zasidranja na azijski celini. V svetovni vojni so Japonci razširili svoj prostor na morju, ko so zasedli nekaj otokov. Tretji uspeh so dosegli l. 1931. v Mandžuriji. V zdajšnji vojni bi radi postali Japonci gospodarji razsežne kitajske zemlje z neizčrpnimi zalogami sirovin. Če si torej Japonci hočejo priboriti svoj življenjski prostor, pa spet nastane vprašanje, kaj se naj zgodi s Kitajci, ki so mnogo večji narod od Japoncev. Zato se Kitajci tudi tako neizprosno bijejo za svojo zemljo.

Nevarne bolezni hrastovih gozdov

Konjice, oktobra

V hrastovih gozdovih konjiškega okraja se je pojavila nevarna bolezen, ki utegne gozdom zelo škodovati. Lastniki gozdov so namreč opazili, da se po gozdovih suši hrastovo drevje. Po natančni preiskavi se je ugotovilo, da je naše hrastovo drevje v hudi meri napadel gobar. Gobar je metulj, ki znese jajčeca v lubje in jih prevleče z belkasto tkanino. Tamkaj se izležejo gosnice, ki zlezajo na vrh in žrejo listje. Ker to ovira rast, zaradi česar začne drevje hirati je razumljivo, da bo nastala velika škoda ako poklicani činitelji ne bodo začeli o pravem času bolezen zatirati. Po občrtju listja se gosnice po nitkah, podobnih pajčevinam, spu-
ste na tla, se zabubijo in se drugo leto soredne v metulje, ki spet z novimi jajčeci nadaljujejo uničevanje hrastja.

Druga bolezen v konjiških gozdovih je tako imenovana holandska bolezen, zaradi katere se drevje prav tako suši. Posušena n sušča se drevesa je treba takoj podreti, lubje odstraniti in sežgati, debela pa zvrgniti z gozdov. Sresko načelstvo je že izdalo potrebne ukrepe za obvarovanje gozdov, ki naj se jih lastniki gozdov drže.

RAZLIKA

Branko: »Toliko mislim nate, dušica, da ponoči, ko grem spat, po celo uro ne zaspim.«

»Vera: »To ni nič. Moj oče celo noč ne zatisne oči, kadar misli na to, da bi mene dal tebi za ženo.«

Politični pregled

Vojna se je ta teden razširila. V ponedeljek so se začele sovražnosti med Italijo in Grčijo.

Italijanske vesti pravijo, da je bila Italija v nedeljo nastopila proti Grčiji, ki se je čedalje bolj nagibala k Angliji in ji pomagala. Te vesti očitajo Grkom tudi groze na Albaniji. V noči, ki jo je izročil italijanski poslanik v Atenah Grazijski grški ministru predprijemu Metaxasu, zaklevala Italija kot poročstvo grške nevarnosti nekatere grške točke na grških tleh in neodvisno zasedbo teh točk. Grška vlada je to italijansko foto odklonila, češ da bodo Grki branili svojo čast in neodvisnost.

Sprico vojnega stanja med Italijo in Grčijo je bila izredna seja angleške vlade, na kateri je bilo

sklepljeno, da bo Anglija izročila vse svoje obveznosti nasproti Grčiji.

Iz nevtralnih virov poročajo, da je angleška vojna mornarica odplula z Malte in da so se Angleži izkrcali na grškem otoku Kefaloniji pri vzhodu v Korintski zaliv. Angleški ministrski predsednik Churchill je brzojavil Metaxasu tole: »Mi vam bomo dali vse, kar se borimo za skupne smotre in bomo slavili tudi skupno zmago.« Angleški kralj je poslal grškemu kralju pismo, v katerem pravi med drugim: »Mi smo v tem boju z vami. Vojakovali se bomo proti skupnemu sovražniku. Ni dvoma, da nas čakajo trde preizkušnje, toda vsi imamo trdno vero, da nam je končna zmaga zagotovljena s povečanimi naporii svobodnih narodov. Upamo pa, da smo že blizu časa, ko bo začela napadalčeva moč padati, naša pa prevladovati. Živeli grški narod in njegovi voditelji!«

Sofijski listi so pod velikimi naslovi na prvi strani objavili poročila o italijanskem ultimatu Grčiji in o začetku italijanske vojaške akcije proti Grčiji. Pri tem naglašajo, da bo ostala

Bolgarija nevtralna.

Poročila o oboroženem spopadu med Italijo in Grčijo so bila sprejeta v Sofiji z velikim presenečenjem. To presenečenje je toliko večje, ker je prav zadnje dni prevladovalo v bolgarski javnosti mnenje, da bo Balkan vsaj to zimo obvarovan vojaških spopadov. V vsej bolgarski javnosti se opaža bolazen pred nadaljnjimi resnimi spori na Balkanu. Tega mnenja so tudi bolgarske uradne osebnosti. Listi pišejo, da Bolgarija ne želi s silo osvajat grško ozemlje ob Egejskem morju, čeprav smatra, da ima pravico do tega ozemlja.

Agencija Avala objavlja: Nekatere tuje radijske postaje so objavile poročila, da je imela dne 28. oktobra vlada kraljevine Jugoslavije izredno sejo, na kateri so baje bili sprejeti sklepi velikega pomena in objavljeni mobilizacija vojaških sil. Agencija Avala je pooblaščen s pristojnega mesta objaviti, da se armija svoja sredstva ni bila nobene vrste naše vlade.

tudi ne izredne, in da so izmišljene vse vesti o teh sklepih na dozdavnji seji vlade. Nemški radio je javil, da je

kancelar Hitler v spremstvu zunanjega ministra Ribbentropa došel v Firence.

Na postaji ga je prisrčno pozdravil ministrski predsednik Mussolini. Posvetu med kancelarjem Hitlerjem in Mussolinijem sta prisostvovala tudi oba zunanja ministra.

Iz Vichyja poročajo: V Vichy se je vrnil predsednik Francije maršal Petain in prinesel s seboj predloge, katere mu je Hitler izročil. Kmalu nato je bila vladna seja, na kateri je francoska vlada v načelu sprejela nemške predloge in o tem izdala tudi uradno sporočilo. To sporočilo pravi, da

sta se Petain in Hitler na skupnem sestanku v četrtek v načelu sporazumeli o sodelovanju med Francijo in Nemčijo.

Podrobnosti tega sodelovanja bodo prerezali se v medsebojnih razgovorih, do katerih

bo prišlo v najkrajšem času. Uradno sporočilo pravi dalje, da je sestanek med Petainom in Hitlerjem potekal v užitni velike zbirnosti. Maršal je bil sprejet s častmi, ki mu kot predsedniku države pripadajo.

»Sofijsko« Slovo je posvetilo te dni uvodnik

odnošajem med Bolgarijo in Jugoslavijo.

V zvezi s člankom, ki ga je pred kratkim o naši zunanji politiki napisal »Bogrsko« Vreme, Sofijski list opozarja zlasti na odstavke v bolgarskem listu, ki se tiče jugoslovensko-bolgarskih odnošajev in skupne želje obeh držav, da bi svojemu prijateljstvu dali stvarno osnovo. »Slovo« pripominja v tej zvezi: »Ko sprejemamo na znanje to izjavo, moramo s svoje strani izjaviti, da bo bolgarsko javno mnenje sprejelo z veseljem vsako dejanje, ki naj da resnično vrednost dogovoru večnega prijateljstva med Bolgarijo in Jugoslavijo.«

»Neue Zürcher Zeitung« objavlja daljše poročilo svojega balkanskega soizdavnika, ki podaja sliko zdajšnega političnega položaja v južnovzhodni Evropi. Poročevalec pravi,

da si Turčija prizadeva trdno vztrajati na svojem dozdajšnjem stališču ter išče pota, kako bi ohranila mir.

Pri tem turški državniki trdno računajo na pomoč Rusije. Danes še ni znano, kdaj se bodo začela pogajanja med Rusijo in Turčijo, splošno pa prevladuje mnenje, da bodo služila prej ohraniti miru, ne pa poostrižiti nasprotstev. Tudi iz turškega tiska se da posneti, da bo Ankara nadaljevala svoje previdno zadržanje. Navzočnost nemške vojske v Rumuniji in pripravljajoča se politična preusmeritev Bolgarije zelo vznemirjata Turčijo. V Ankari vlada prepričanje, da bodo sile osi Turčijo in Grčijo kmalu prisilile, da se jasno opredelita glede svojega političnega zadržanja za bodočnost.

V Moskvi so uradno zanikali vest,

da bi bil Stalin sprejel novega japonskega veleposlanika Tatekava in imel z njim kakšne razgovore.

V Moskvi pravijo, da je prišla ta vest iz japonskih virov. Iz istih virov so izšle tudi vesti, po katerih naj bi Japonska nameravala ponuditi Rusiji neko severno-zapadno kitajsko pokrajino v plačilo za to, da bi se Rusi več ne zanimali za položaj na Daljnem vzhodu in da bi odrekli nadaljnjo podporo maršalu Čangkajsku.

Irski vladni predsednik de Valera je v nedavnem govoru, ki ga je imel v Blackrooku, izjavil, da je oborožitev krajevne vojske 100 tisoč mož

edino poročstvo za obrambo Irske pred napadom.

Pripomnil je, da želja Irske, ostati v miru, ni zadostno jamstvo. Irska vlada bo storila vse, kar bo v njeni moči, da dobi orožje, ki ji je potrebno.

Iz Moskve poročajo:

Predsednik sveta komisarijev in komisar za zunanje zadeve Molotov je imel s turškimi poslaniki Aktajem dvehurni razgovor.

O čem sta razpravljala, poročilo ne pove.

Angleški listi poročajo:

Voditelj svobodne Francije general de Gaulle se mudi v belgijskem Kongu in od tam poziva vse za svobodo Francije: vneta Francoze, zlasti francoske oficirje in vojsake v francoskih kolonijah, naj stopijo v njegovo gibanje in naj tako preprečijo, da bi francoska lastnina prešla v nemške roke.

Glede na začetek vojne med Italijo in Grčijo

ni ruski radio podal nikakih pripomb k dogodkom v Grčiji. Navajal pa je izključno angleška, grška in ameriška poročila o dogodkih.

Te dni je govoril angleški podtajnik za Indijo Amery.

»Bitka za Anglijo še ni končana.«

Nikdar ne pozabim vzeti s seboj na delo dovolj bele kave. Ko se človek pošteno prepoti in utruji, ni boljšega kot nekaj požikov dobre bele kave.

Kolinska
IZREDNO IZDAJA
KVALITETNA CIKORIJA

je rekel med drugim, »mislim pa, da je že odločena: Hitler namerava uničiti v Sredozemskem morju našo življenjsko pot v Indijo in naše posesti v Egiptu, Palestini in na obeh straneh Sueškega prekopa. Če mi bo to uspelo, si ne bo pridobil samo petrolejskih vrelcev v Iraku, volne iz Turčije in Egipta, temveč si bo zagotovil tudi prevoz tega blaga po morju in po suhem skozi dežele svojih zaveznikov in podložnikov. Pozorni moramo biti na to, kaj se je dogodilo v Rumuniji, kaj se sklepa proti neodvisnosti Bolgarije in kaj se skriva za posvetom, ki ga je imel Hitler z maršalom Petainom. Anglija ni sama proti diktatorjem in ob tem času je v Delhiju posvet angleških pokrajin na vzhodu, da bi te pokrajine nudile Angliji večjo pomoč.« Ko je Amery govoril o angleškem letalstvu, je rekel, da bo angleško letalstvo nadaljevalo letalske napade na Nemčijo in jih stopnjevalo do končne zmage. Končal je svoj govor z besedami: »Želimo videti Evropo obnovljeno na človeških pravicah, hočemo svobodo za posameznike, pravico manjšin in mir med velikimi in malimi narodi, ki naj bi vedno skupno delovali.«

Med zastopniki angleške in češke vlade v izseljenstvu je bil v Londonu podpisan angleškočeški vojaški sporazum.

O sporazumu je izjavil češki minister za vojsko general Inger, da postane zdaj češka vojska čisto neodvisna zavezniška vojska s češkimi poveljniki. Češko letalstvo bo sestavljalo neodvisne edinice lovcev in bombnikov v okviru angleškega letalstva. General Inger je dejal, da sta češka vojska in letalstvo opremljeni z najboljšim angleškim orožjem. Pogodbo sta podpisala angleški zunanji minister lord Halifax in češki zunanji minister Jan Masaryk. — Kanadska vlada je izdala uradno izjavo, s katero priznava češko vlado v izseljenstvu.

Iz Čungkinga poročajo:

Kitajske čete so zavzele Nanning v južno kitajski pokrajini Kwangsiju.

Uradno japonsko poročilo potrjuje, da je japonska vojska mesto izpraznila. Po ruskih vesteh sta se morali dve koloni japonske vojske izmed treh, ki operirajo v srednji Kitajski ob mejah pokrajine Nganhvaja zaradi močnega kitajskega pritiska umakniti.

Prav tako javljajo ruske vesti,

da se promet na cesti iz Birme vrši v redu.

Neprestano se pomikajo po cesti prevozi petroleja, letal, municije in zdravil. 10.000 Kitajcev je pripravljeno, da sproti popravljajo poškodbe na cesti, ki jih povzročajo japonski letalski napadi. Po japonskih vesteh so Japonci v pokrajini Čekiang dosegli več važnih uspehov.

V petek ponoči je angleška mornarica nenadno

napadla italijanske postojanke pri Sidi Baraniju

ob egiptski meji. Angleške vojne ladje so streljale z granatami na prevoze čet. Istoca-

sno so prileteli angleški bombniki in so skupno z mornarico, kakor javlja vojno poročilo, povzročili veliko škodo in zmedo. Angleška letala so bombardirala tudi Tobruk in nekatera mesta v vzhodni Afriki.

United Press poroča: Turški dnevnik »Kıdam« prinaša uvodnik, v katerem pravi, da mora Nemčija računati na vojno s Turčijo, če bi si poskusila priboriti čez Balkan in turške ozemlje prehod do angleške posesti v Prednji Aziji in do Sueza.

Turško stališče je že staro in znano: Turčija bo nastopila z vsemi silami, če bi kdorkoli napadel njeno ozemlje in njeno neodvisnost. Iz turških virov prihajajo vesti, da so turške obrambne priprave vzdolj bolgarske meje končane in da so tam zbrani vsi oddelki, ki bi za to obrambo prihajali v poštev. Turško vrhovno poveljstvo ima v teh krajih okoli pol milijona mož.

Po rumunskih vesteh

so Rusi Bukovino in Besarabijo sprejemili v pravo vojaško taborišče.

V obeh novih pokrajinah so zbrane velikanse množine vojnega materiala in mnogo vojaštva. Reuter poroča, da zbirajo Nemci v Vzhodni Prusiji in v Poljski velike množine vojaštva. Baje so bile poslani tja tudi velike množine letal.

Po še nepotrjenih italijanskih vesteh

se namerava rumunska vlada s posebno izjavo pridružiti pred kratkim sklenjeni italijansko-nemško-japonski po pogodbi.

To naj bi se zgodilo, ko bo obiskal Rim general Antonescu. V Budimpešti govore, da bo tudi Madžarska, ki se je že prilagodila politiki Nemčije in Italije, pristopila k omenjeni trojni zvezi.

Angleško vojno poročilo iz Afrike javlja, da so se angleški oddelki pri Cassali v Sudanu spopadli z dvema bataljonom Italijanov.

ki so pustili na bojišču 400 mrtvih in ranjenih, in da so angleška letala napadla italijanske vojaške prevoze pri Solumu ob libijski meji.

O priliki prihoda novega japonskega veleposlanika Tatitkave v Moskvo se bavijo japonski listi spet

z rusko-japonskimi odnošaji.

Listi ponovno naglašajo, da morata Japonska in Rusija poskusiti, da uredita še obstoječe medsebojne spore. Listi citirajo tudi nedavno izjavo japonskega zunanjega ministra Macuoke o potrebi prijateljskega razumevanja med Japonsko in Rusijo, tako da bi obe državi sodelovali pri ustvarjanju novega svetovnega reda.

Iz Bukarešte javljajo, da

so zaprli bivšega poljskega zunanjega ministra Becka in vse člane poljskega poslanstva v Rumuniji

zaradi obtožbe, da so z Angleži sodelovali pri vohunstvu in protinemškemu delovanju. Pri hišnih preiskavah so našli priprave za tiskanje knjižic proti Nemčiji, predvsem pa proti Hitlerju. V vsem so aretirali okrog 100 Poljakov. Nadalje so oblastva aretirala poljskega maršala Ridz-Smyglega, ki se je po zlomu Poljske skupno z drugimi poljskimi državniki zatekel v Rumunijo. Baje je nameraval tudi on kakor bivši zunanji minister Beck skrivaj zbežati iz Rumunije.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Za kg žive teže so se trgovali: v Ljubljani: volti in telice I. po 8.50 do 9, II. po 8 do 8.50, III. po 7 do 7.50, krave I. po 7.50 do 8, II. po 6 do 7, III. po 5 do 6, teleta I. po 8 do 9, II. po 8 din; v Mariboru: volti I. po 9, II. po 8, III. po 6.50, telice I. po 9, II. po 8, III. po 7, krave I. po 8, II. po 7, III. po 6.50, teleta I. po 11, II. po 10 din.

SVINJE. Za kg žive teže so se trgovali: v Ljubljani sremški špeharji po 17 do 18, pršutarji po 14 do 15, v Mariboru: povprečno po 11 do 13.25, v Ptuj: pršutarji po 11 do 12, pitane svinje po 12.50 do 13.50, plemenske po 10 do 11, v Kranju: špeharji po 17.50 do 18, pršutarji po 15 do 16 din.

KRMA. V Ljubljani: seno 100 do 130, slama 60, v Mariboru: seno 120, slama 70, v Ptuj: seno 75 do 100, slama 50, v Kranju:

lucerna po 160, seno po 150 do 175, slama po 75 din za 100 kg.

VOLNA. V Kranju: neoprana po 36 do 40, oprana po 52 do 56 din za kg.

KROMPIR. V Mariboru po 200, v Ljubljani po 150 do 200, v Ptuj: po 125 do 140, v Kranju po 175 din za 100 kg.

SIROVE KOŽE. V Kranju: goveje 22 do 24, telečje 26, svinjske 8 do 10, v Ljubljani: goveje 22 do 25, telečje 28, svinjske 10 din kilogram.

ZABELA. V Mariboru: svinjska mast 26, v Ljubljani: slanina 23 do 25, svinjska mast 28, v Kranju: slanina 26, svinjska mast 28 din za kg.

FIZOL. V Mariboru 500 do 700, v Ptuj: 400 do 500 din za 100 kg.

SIROVO MASLO. V Mariboru: navadno 34 do 40, čajno 44 do 49, v Ljubljani: navadno 32 do 40, v Kranju: navadno 40 do 44 din kg.

MLEKO. V Mariboru 2.50, v Ljubljani 2.25 do 2.50, v Kranju 2.25 do 2.250 din za liter.

JAJCA. V Ljubljani 1.50 do 1.75, v Mariboru 1.50 do 2, v Kranju 1.75 din za kos.

DRVA. V Maribor (trda) 160, v Ljubljani (trda) 145 do 160, v Kranju (trda) 140 do 150 din za kubični meter.

ZITO. V Sloveniji prodajajo ri in ječmen povprečno po 450 do 500, oves in turščico pa po 400 do 450 din za 100 kg.

MOKA. V Ljubljani: pšenična po 8 do 9, turščična po 5 do 5.50, ajdova po 6.50 do 9, ržena po 5.50 do 6, v Kamniku: pšenična 5 do 9, turščična 5, v Kranju: pšenična 5.50 do 9, turščična 6, ajdova 7.50 do 9, ržena 7.50, turščični zdrob 6.50 din za kg.

SADJE. V Kranju: Jabolka 4 do 8, hruške 8 do 12, v Ljubljani: zimska jabolka 6 do 7, belokrajinsko grozdje slabše vrste 8 din za kg.

VINO. V Dalmaciji se prodaja novo vino pri vinogradnikih po 5.50 do 7 din za liter.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 28. oktobra v devizah (prve številke službeni tečaji, druge v oklepajih tečaji na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 175.15 do 178.35 (za 216.61 do 219.81);

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din;

1 švicarski frank za 10.29 do 10.39 (za 12.71 do 12.81) din.

Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po okoli 446 din. Nemška klirinška marka je bila po 17.82 din.

VELIKA
ILUSTRIČNA
PRATIKA
1947

F. Gaboy:

16

Umor na plesu

»Sicer moja gospodarica tudi ni bila, toda bila je dobra računarka. To je, upam, ugotovil tudi gospod Darcy.«

»Sem, Marica, kakor sem tudi ugotovil, da ste vi uživali njeno neomejeno zaupanje.«

»To je res. Zato sem jo pa tudi slepo ubogala. Ko se je obesil tisti grof, mi je ukazala, da ne smem povedati policistom, da ste bili tudi vi takrat v hiši, in molčala sem o tem.«

»Na moj dolg me spominjate. Doslej še nisem imel priložnosti, da bi ga bil poravnal. Ko končamo naš pogovor, bom izbral priložnost...«

»Če ne bi bila gospodična Orcivalova umrla brez oporoč, se ne bi bala za bodočnost, ker mi je obljubila, da bo poskrbela zame. Toda upam, da morilka ne bo ušla vislicam.«

»Samo pomagajte mi, da jo najdemo.«

»Rada bi odprla trgovino s perilom v Scribovi ulici... Seveda bom potrebovala najmanj štirideset tisoč frankov...«

»To je malenkost,« ji je segel Nointel v besedo, »za to bo že poskrbel Darcy. Mogoče je pa še kje kakšna oporoka. Gospodična je bila zelo redoljubna.«

»To se bo videlo, ko bodo odpečatili palačo.«

»Res, nisem se spomnil. Dedičev ni imela.«

»Bojim se, da bo vse pobrala država, če ne bodo našli oporoke.«

»Kdaj pa bo pogreb?« je vprašal stotnik.

»Jutri ob enajstih. Mislim, da se ga ne bo udeležilo kaj prida ljudi.«

»Miševa bova še prišla. Dovolj ljudi bo.

Tvoja gospodarica je imela dosti prijateljev in znancev.«

»Ne bi rekla. Potem ko se je spoznala z gospodom Darcym, ni nikogar več sprejemala. Niti grofa ni marala pustiti k sebi. Po grofovi smrti je sprejela samo dva gospoda, toda samo zaradi tega, ker je mislila, da ju pošilja gospod Darcy.«

»Jaz?« se je začudil Gaston. »Jaz nisem nikogar poslal.«

»Toda tisti doktor je zadrževal...«

»Kateri doktor?«

»Doktor Galmier... za živčne bolezni...«

»A drugi obiskovalec?«

»Bil je neki general Simancas. Od gospodične me je poslal potem, da najamem grofa. Gospodična pa ga je kmalu odpravila.«

»Kaj pa doktorja?«

»Bila je prepričana, da ste ga vi poslali. Drugi dan bi se bil moral vrniti, pa ga ni bilo.«

»Ali sta oba gospoda prišla isti dan?«

»Se pol ure ni bilo razlike. Njim prihodom. To je bilo v torek. Gospodična me me je poslala, da najamem zanje ložo v operi. Če a mog... tutiti...«

»Bilo je pač usojeno, da je morala tvoja gospodarica pasti pod morilkino roko. Namestu da se je otresala svojih prijateljev, bi se bila morala otresti prijateljic...«

»Saj jih je imela zelo malo, gospod stotnik. Katere pa so bile njene prijateljice? Klavdina Risslerjeva, Delfina Rensi in Korra Darling. Nobena izmed teh je ni umorila.«

»O tem sem prepričan,« je dejal stotnik. »Toda umorila jo je zanesljivo neka ženska. Moški ni bil. In zakaj jo je umorila?«

»To vem jaz,« je hitro rekla sobarica.

»Umorila jo je najbrž zato, da bi ji zavezala jezik. Gospodična je vedela, da je ta zločinka imela ljubčka. Imela je celo pisma, ki jih je zločinka ljubčku pisala. Gospe ji je hotela ta pisma vrniti, a ni marala, da bi bila morilka prišla v njeno hišo, ampak jo je naročila na sestanek v opero. In pisma ji je vrnila, ker jih pri njej niso našli. Ko je imela ta ženska svoja pisma, se je hotela zagotoviti, da nihče več ne bo zanje zvedel in zato je gospodično Julijo umorila.«

»Kako pa moreš vedeti, da je gospodična vzela pisma s seboj na ples?« je vprašal stotnik.

»Videla sem pisma, ko se je oblačila. Bilo jih je lep kupček. Ko jih je gospodična spravljala v žep, se je nasmejela in rekla: Koliko neumnih žensk je na svetu in kakšne reči pišejo!«

»Ali mar veš, kdo je dal gospodični ta pisma?«

»Tega ne vem. Gospodična ni trpela, da bi jo bil kdo izpraševal. Premišljala pa sem dosti o tem. Tisti dan, ko je pisala oni ženski, mi ni prav ničesar rekla, pa sem takoj vedela, za kaj gre. To je bilo v torek, ko sta bila tista dva tujca pri njej... Oh, zakaj takrat ni prišel gospod Darcy!«

»Torej,« je zavzdihnil Nointel, »je pisala v torek?«

»Da, okoli petih popoldne. Doktorja in generala ni bilo več v hiši. Pozvonila mi je in mi rekla: Pripravi se, da boš odnesla neko sporočilo na naslov, ki ti ga bom dala. Iz-

Sejmi

4. novembra: Pišce, Konjice (le za živino), St. Jernej na Dolenjskem, St. Lenart nad Laškim, Zagorje, Razkrižje, Dravograd (za živino), Pilštanj;
5. novembra: Središče;
6. novembra: Sv. Lenart-Zabukovje, Nova cerkev, Retica ob Savinji, Velike Lašče, Vrhnik, Križevci pri Ljutomeru, Sv. Lenart v Slov. gorah, Jesenice;
9. novembra: St. Vid pri Stični, Ponikva pri Smarjah.

Drobne vesti

— Za izvoz hmelja ni treba zahtevati plačila v naprej. Iz Beograda poročajo, da je devizni odbor pri Narodni banki spremenil predpise za izvoz hmelja v Zedinjene države. Doslej je veljal predpis, da morajo izvozniki hmelja v Zedinjene države dobiti plačilo v naprej. Odslej to ne bo več potrebno, vendar se bo moralo blago zavarovati v tuji valuti.

— Nemčija kupuje našo drobnico. Največ prihaja kot prodajalka v pošte Južna Srbija, ki je imela za svojo drobnico tržišče doslej izključno le v Grčiji. Posledica nemškega zanimanja za drobnico je ta, da so se cene dvignile in da pomeni to lep dohodek za južnosrbske kraje.

— Dražba kožuhovine v Ljubljani. God sv. Neže obhajamo 21. januarja. Prvi ponedeljek po tem dnevu, ki pade v letu 1941. na 27. januar, pa bomo imeli v Ljubljani na veleseimu dražbo lovskega kožuhovinastega pridelka. Odkar je leta 1925. začelo delovati lovskoprodajno združenje »Divja koža«, se vrše ti sejmi s kožuhovino. Ta način vnovčevanja je prinesel dobre uspehe. Zadovoljni so bili prodajalci in kupci. »Divja koža« je v 15 letih svojega delovanja na tridesetih javnih dražbah po ustreznih cenah prodala kožuhovino 9362 lovcev 755 kupcem. Izkupiček gre v milijone. Lovci, pripravite se, da boste 31. dražbo »Divje kože«, ki bo 27. januarja l. 1941., obilno založili s prvovrstnim blagom. Na naslov »Divja koža«, Ljubljana — veleseim, začnite pošiljati svoje krzno takoj po božiču.

— Vzpostavitev redne plovbe s prekomornimi državami. Naša trgovinska parnika »Bosiljka« in »Karmen« bosta prihodni mesec odplula iz newyorškega pristanišča s čimer bo znova upostavljena redna plovba med našo državo in prekomorskimi deželami. Z obema parnikoma bodo odpremljene v Jugo-

slavijo večje količine gume, loja, mazilnega olja in kositra. Iz Južne Amerike pa bo prispel v Jugoslavijo še tretji naš trgovinski parnik s tovorom tkaninskih sirovin.

D o p i s i

MALA NEDELJA. Gasilska četa uprizori v nedeljo 10. novembra ob pol 16. uri v Sokolskem domu krasno narodno igro »Zaklade Na pomoč!

N o v i c e

• **Vodnikove knjige v l. 1940.** bodo preseenečenje za razvijane in preproste čitatelje. Ker je njih naklada omejena, jih bodo mogli dobiti samo tisti, ki ne bodo do izida odlašali z včlanjenjem v Vodnikovo družbo. Zato se nemudno prijavite krajevnim poverjenikom ali pa sporočite svoj naslov družbini pisarni, Ljubljana, Knafljeva 5.

• **Smrti Jeremije Živanovića.** V Beogradu je umrl senator Jeremija Živanović. Pokojnik je bil imenovan za vzgojitelja našega mladega kralja Petra II. l. 1935. Bil je moč temeljitega znanja in obilnih izkušenj, osebno priazen, dobrega srca in izredno plemenitega značaja. Skoro sleherno leto je bil gost Slovenije. Zmerom je prihajal na odhiti k Rimskemu vrelcu. Rajnki zapušča tudi v Sloveniji mnogo iskrenih prijateljev, ki ga bodo ohranili v najboljšem spominu.

• **Nacionalni delavec Drago Prinčič iz Nemške Loke žrtve nesreče.** Znani nacionalni delavec g. Drago Prinčič, poštar v Nemški Loki je šel nedavno zjutraj v svoja lovišča. Pridružil se mu je kot spremljevalec šolski upravitelj v Nemški Loki g. Leopold Merčun. Ustavila sta se pri skupini delavcev in se pričela razgovarjati. Prinčič je snel puško z rame in jo položil k nogam. Nenadno je puško kopito zdrsnilo in puška se je sprožila tako, da je naboj nesrečno zadel v trebuh in je na hrbtu izstopil. Šolski upravitelj g. Merčun in nekateri delavci, ki so bili v bližini, so kar onemeli. Ponesrečenca so dvignili in nesli na dam šolskega upravitelja v Nemški Loki, kamor so naglo poklicali zdravnika iz Kočevja. Hkratu so obvestili o strašni nesreči njegovo soprogo, ki je

poštarica v Koprivnici. S hudo slutnjo je šla v Demško Loko, toda moza je našla že mrtvega. Dospeli zdravnik iz Kočevja g. Tone Hočevar je lahko ugotovil samo še njegovo smrt. Rajnki je bil po rodu iz Goriške in je šel šele 41 let. Bil je neumoren nacionalni delavec in vzoren družinski človek, ki je naravnost z ganljivo vneto skrbel za svojo družino. Časten mu spomin, njegovim svojem sožalje!

• **Slovansko kulturno društvo v Splitu.** Slovansko kulturno društvo so ustanovili te dni v Splitu. Novo društvo hoče seznanjivati splitsko mladino s slovanskim svetom. Prirejalo bo tečaje raznih slovanskih jezikov, predavanja o slovanskih kulturnih vprašanjih in koncerte slovanske glasbe. Društvo bo začelo svoje delovanje s pripravljanim velike proslave slovitega ruskega skladatelja Čajkovskega.

• **Prijave za Društvo prijateljev Sovjetske zveze v Sarajevu.** V Sarajevu je vložil pripravljalni odbor Društva prijateljev Sovjetske Rusije prijavo za ustanovitev društva. Prijavo je podpisalo 64 Sarajevčanov, med njimi kasacijski sodnik Mihajlo Galoša, apelacijski sodnik Ante Bošnjaković in Fehim Kurbegović, okrožni sodnik dr. Miloš Bajić, pomočnik upravnika železniških delavnic v Sarajevu inž. Janko Bijelica, šef železniške kurilnice inž. Vajner, banska inspektorica Vida Čubrilović-Koprivica, prosvetni inspektor Jovo Vuković in drugi.

• **Odkritje nagrobnika dr. Pavlu Grošlju.** Letos januarja v Ljubljani umrlemu profesorju dr. Pavlu Grošlju je njegova rodbina na pokopališču pri Sv. Križu postavila lep nagrobnik s pokojnikovo sliko v bronu, delo kiparja Nikolaja Pirnata, ki je napravil tudi načrt za celotno ureditev groba. Te dni so ob novem nagrobniku Grošljevi prijatelji in častilci počastili spomin zaslužnega prirodoslovca in učitelja.

• **Nove poštne znamke.** Z naredbo poštne ministra pridejo v promet nove znamke po 5 in 5.0 din z likom kralja Petra II. Veljale bodo od 1. novembra dalje in ostanejo v prometu, dokler se njihova zaloga ne porabi. Znamke po 5 din bodo temnomode, po 5.50 pa temnoilaste barve.

• **Srbski kmet ne pozna strahopetnosti.** »Narodna odbrana« objavlja pismo iz srbske vasi. Pismo opisuje razpoloženje in razgovore srbskih kmetov v vaški gostilni. V pismu čitamo: »V naši vasi in po vseh sosednjih vaseh ljudje največ govore o vojni, posebno o vojni med Anglijo in Nemčijo. Druge reči

rodi ga pa samo osebi, ki ji je namenjeno. Dvomim, da bi ti dala odgovor, ker je preveč ponosna, da bi pisala ženski moje vrste. »To je bila markiza!« je veselo vzkliknil Gaston.

»In kaj je odgovorila?« je vprašal Nointel. »Odgovorila je: Recite gospodični Orcivalovi, da bom prišla. Pri tem me je pa premerila kakor kakšna knežnja, čeprav je bila samo siromašna učiteljica petja.

Darcy je prebledel, kakor bi ga bila zadela strela z jasnega.

»Kakšna učiteljica petja?« je med tem vprašal Nointel.

»Tista pevka Lesterelova. Sodnik jo je takoj izvolil in jo poslal v ječo svetega Lazarja na odhiti.«

Darcy bi bil neumno sobarico najrajši zadel Nointel ga je pomenljivo pogledal.

»Res je,« je nadaljeval Nointel, »zaprl so neko pevko, toda listi pišejo, da njena krivda nikakor ni dokazana.«

»Kaj? Ali ne veste, da je bilo bodalo, ki so ga našli v vratu gospodične Julije njeno? Kako to ne bi dokazovalo njene krivde?«

»Ali si tisto pismo morda odprla in prebrala?«

»Zalite me, gospod stotnik. Tega še nisem nikoli storila. Toda če bi bili to zločinci videli, ko so jo privedli pred menel. Mislila sem, da se bo vdrla v tla.«

»Ali je priznala sodniku, da ste ji vi prinesli pismo?«

»Ne, in to je najbolj smešno. Niti besedice ni marala izreči v pričo mene. Seveda ji to ni prav nič pomagalo. Zdaj sedi za ključavnico.«

»Ti si dosti pripomogla k temu.«

»Brez mene bi jo bil sodnik le s težavo spravil za zapahe.«

»Res je sreča, da je tebe poslala gospodična Orcivalova k njej. Toda odkod sta se ona in ta pevka poznali?«

»Iz samostana, kjer sta zahajali skupaj v šolo, gospod stotnik.«

»Ali sta se pogosto sestajali?«

»Nikoli. Samo enkrat je bila ta krepostnica pri gospodični Juliji na obisku.«

»Kdaj?«

»Dolgo je že tega... Kakšni dve leti... Gospodična jo je prosila, da bi ji sporočila nekaj o neki tovarišici iz samostana. Ali mislite, da ji je ona odpisala? Ni marala, da bi se nahajalo njeno pismo v hiši galantne ženske pa je rajši sama prišla. Toda če bi jo bili videli, kako licemerno se je držala! Jaz sem gospodični takoj odkrila svojo sodbu o tej svetnici.«

»Povej mi, Marica, ali veš, kdo je bil ljubček Lesterelove, ko je ona umorila svojo nekdanjo tovarišico, da reši svoja ljubezenska pisma?«

»Njen ljubček? Najbrž kakšen lačen pevec ali umetnik. Kdo bi se pa zaljubil v žensko, ki niti lepega obraza nima, denarja pa sploh nič?«

»Malo pretiravaš. Če bi bil kakšen lačen umetnik, ga gospodična Orcivalova ne bi poznala. In meni so rekli, da je bila gospodična Lesterelova zelo lepa.«

»K moji gospodarici so prihajali samo boljši ljudje...«

»Kako je torej mogla gospodična Julija dobiti pisma te Lesterelove?«

»Ne vem. Meni tega nikoli ni zaupala.«

»Verjamem. Kaj pa ti misliš o tem?«

»Moj bog, prav nič si ne morem misliti...«

»Hm, jaz si mislim, da je bila Julija Golimova ljubica in...«

»Toda samo preden se je spoznala z gospodom Gastonom.«

»Morda sta se tudi pozneje še kdaj videla.«

»Nikoli. Grof je prišel k njej samo tisti zadnji večer, ko se je potem obesil.«

»Morda je imel grof v žepu tista pisma, pa mu jih je Julija vzela? Ali pa jih ji je sam dal?«

»To ni mogoče. Grofa sem jaz prva videla, ko je visel. Gospodična mrtveca niti pogledati ni hotela.«

»Pisma so bila pa vendar le malo časa pri gospodični Juliji. Ali si jih ti videla?«

»Da, ko je šla na ples.«

»Ali jih je bilo dosti?«

»Več snopičev in posamezni snopiči so bili prevezani z rožastimi trakovi.«

»So ženske, ki uživajo pri pisanju takšnih pisem. Na primer markiza Barancos.«

»Markiza Barancos? Moja gospodarica je ni marala!«

»Ali jo je poznala?«

»Časih sta se videli. Gospodična ni mogla trpeti markizine nadutosti.«

»Dobro jo je sodila.«

»Razen tega je sumila, da gospod Darcy markizi dvori. Zlasti ko je gospod Gaston potem prekinil razmerje z gospodično Julijo, jo je smrtno zasovražila. Ali je imela kakšen povod, pa ne vem.«

»Res je,« ji je segel Gaston v besedo. »Tisti večer mi je očitala tudi markizo Barancos.«

»Meni je pa gospodična rekla, da se bo maščevala nad markizo, če se boste vi oženili z njo.«

ljudi skoro ne zanimajo, čeprav so gospodarstvene razmere težavne. Vsi naši ljudje se čudijo, kako se danes vojskujejo države in narodi. To ni vojna, kakor smo jih bili mi Srbi, prvi ob prvi. V naših vaseh nihče ne želi vojne. Toda se je tudi nihče ne boji. V naših vaseh ni pobegnila nikomur duša v pete. Za časa svetovne vojne smo bili še dosti manjši in slabši, kakor smo danes, pa smo vendar vzdržali in celo zmagali. Če bo treba spet v vojno, smo vnovič pripravljeni umirati za dom in svobodo.

*** Smrt starega delavskega borca.** Po daljši bolezni je umrl v starosti 68 let g. Ivan Šnajdar, tovarniški upokojenec na Jesenicah. Bil je eden izmed tistih redkih domačinov, ki so sodelovali pri polaganju osnov današnje velike železarske industrije. Bil je vedno narodno zaveden in napreden mož, ki je vselej brez oklevanja izvršil vse narodne in strankarske dolžnosti. Šnajdar je bil tudi soustanovitelj jeseniške podružnice Narodne strokovne zveze in je bil od njene ustanovitve dalje polnih 20 let delaven odborik. Pri Kranjski industrijski družbi je bil zaposlen 40 let. Šele lani je bil zaradi bolehnosti upokojen. Na zadni poti so ga v častnem številu spremljali sodelavci in prijatelji. Lež mu spomin, družini sožalje!

*** Petrolejska ležišča v Medmurgu v italijanskih rokah.** Medmursko petrolejsko družbo, katere lastniki so bili Švicarji, je prevzel italijanski kapital. V Zagrebu je bila pred dnevi seja nove družbe, ki si je izvoli a za predsednika upravnega sveta bivšega italijanskega ministra za javna dela Cobollija Giglija. Cobolli Gigli je bil na seji sam navzoč. Preden je šel iz Zagreba, je daroval za zagrebške siromake 50.000 dinarjev.

*** Pet rodov je dočakala v Loki pri Črnomlju** umrla posestnikova vdova Marija Vajsova. Ko še ni štela 18 let, se je pred približno 75 leti poročila z Janezom Vajsom, posestnikom v Loki pri Črnomlju. Izmed številnih otrok, katere sta imela že pred 25 leti umrli Janez Vajsi in njegova zdaj umrla vdova, živijo samo še štirje. Hči Marija je poročena z Antonom Spreizerjem, posestnikom, gostilničarjem in dolgoletnim notarskim uradnikom v Črnomlju. Hči Spreizerjevih Marija je soproga javnega notarja Ivana Ušlaka v Ljubljani, hči Ušlakovih Breda je poročena z dr. Pečkom, zdravnikom v Brežicah. Ker ima gospa Breda Pečkova, pravnikinja, zdaj umrle Marije Vajsove, tudi že štiri leta staro hčerko Bredico in dve leti starega Marka, je doživela pokojna Marija Vajsova pet

rodov, kar je gotovo redek pojav, ki dokazuje vendarle krepko življenjsko moč našega naroda.

*** Bivši ravnatelj ljubljanske opere Miroslav Rukavina je umrl.** V Novem Marofu na Hrvaškem je v soboto popoldne umrl bivši ravnatelj zagrebške in ljubljanske opere dirigent g. Miroslav Rukavina. Pokojnik je bil iz Pulja, kjer se je rodil leta 1883. Bodi mu časten spomin!

*** Povišanje mezd ljubljanskim mizarskim pomočnikom.** Na sestanku mizarskih mojstrov 21. oktobra se je sklenilo mizarskim pomočnikom povišati mezde za 0,75 din na uro. Ker so pa bile mezde že prej zvišane za 0,50 din na uro, znaša torej celotno zvišanje 1,25 din na uro. Povprečno znaša zdaj meza mizarskega pomočnika v Ljubljani od 6 do 8 din na uro.

*** Zveza bojnikov skrbi, da se vsako leto 1. novembra dostojno opravijo žalne svečanosti na pokopališčih, pri spomenikih in spominskih ploščah v počastitev spomina padlih in umrlih bojnih tovarišev.** V Ljubljani bo ta spominska svečanost pred grobnico na pokopališču pri Sv. Križu 1. novembra ob 15.45. Cerkevna opravila bo opravil sam knezoškof ljubljanski g. dr. Gregorij Rožman. Prisostvovali bosta tudi vojaška godba in častna četa vojakov. Zveza bojnikov poziva tovariše, prijatelje in svojce pokojnih vojakov, da se žalne svečanosti zanesljivo udeležijo. Dne 2. novembra ob 9. uri dopoldne pa bo v frančiškanski cerkvi sv. maša, ki jo bo daroval za pokojne tovariše predsednik Zveze bojnikov Mirko Ratej. Za skupen spomenik vsem žrtvam svetovne vojne, ki se bo zgradil na naši največji božji poti, na Brezjah, in v pomoč ubožnim bojnikom iz svetovne vojne, vdovam in sirotam umrlih bivših vojakov, je Zveza bojnikov pokrenila nabiralno akcijo, ki bo 1., 2. in 3. novembra. Zveza poziva prijatelje in dobrotnike, da nieno delo čim izdatneje podpro s tem, da dajo primeren znesek nabiralcem, ki so od Zveze bojnikov določeni in ki se bodo izkazali z legitimacijami.

*** Zbiranje starega papirja na Hrvaškem.** Zaradi štedenja in koristne uporabe tudi neznatnih reči je hrvaški ban dr. Šubašić odredil, da se mora v vseh banovinskih in občinskih uradih, šolah in javnih ustanovah Hrvaške izvajati najstrožje štedenje pri vseh izdatkih, zlasti pa pri uporabi lesa in pisarniških potrebščin. V vseh banovinskih in občinskih uradih, zavodih, šolah in javnih ustanovah naj otroci zbirajo papir, ki ni več

uporabljiv za pisanje. Šefi banovinskih in občinskih uradov, zavodov, šol in javnih ustanov bodo določili kraje, kjer naj se zbrani papir shranjuje. Ko bodo zbrane večje količine, ga bodo odpremili v najbližje šole, kjer ga bodo prevzeli odbori Rdečega križa. Denar, ki se bo dobil za ta papir, se bo uporabil za prehrano siromašnih šolskih otrok.

*** Elektrifikacija Podravja in Slovenskih goric.** Pretekli teden je bil na prošnjo elektrarne Fala komisijski ogled za elektrifikacijo Ptujkega in Dravskega polja in Slovenskih goric. Načrti, ki jih je izdelala elektrarna Fala, bodo izvedljivi šele postopno v teku prihodnjega leta. Ako ne bo kakšnih posebnih ovir, bo v nekaterih krajih že o božiču zasvetila električna luč.

*** Samomor češkega izseljenca.** V Ljubljani je živel kot izseljenec mladi češki odvetnik dr. František Casny. Ko je te dni zjutraj njegova gospodinja na Svetosavski cesti 10 potrkala na vrata njegove sobe, jih je našla zaklenjena. Potrkala je še večkrat, a dr. Casny se ni odzval. To se ji je zdelo čudno in poklicala je stražnika. Vdrli so v sobo in našli mladega odvetnika mrtvega. Zastrupil se je z veronalom. Zapustil je več pisem, naslovljenih na sorodnike in znance, iz katerih je razvidno, da sta ga domotožje in pa bridka usoda izseljenika poglala v smrt. Dr. Casny je v Ljubljani poučeval jezike. Bil je priljubljen med Ljubljančani, zlasti med sportniki, ker se je mnogo udeleževal v našem sportu. Blag mu spomin!

*** Prvi sneg.** Nalivom zadnjih dni je v nedeljo zvečer sedel v pretežnem delu Slovenije močan halet snega. Sprva se je sneg mešal z deževjem in so se snežinke izgubljale po vlažnih tleh. Počasi pa se je sneg uveljavil. Ozračje se je ohladilo, vendar živo srebro še ni padlo pod ničlo. Hudo škodo je napravil sneg ponekod v sadovnjakih.

*** Samomor Slovenke v Zagrebu.** V zagrebški bolnišnici za nalezljive bolezni je bila zaposlena kot bolničarka Terezija Pogorelčeva, stara 51 let. Bolele so jo noge, tako da ni mogla opravljati svoje službe in je bila odpuščena. Zaradi tega se je zastrupila in umrla.

*** Divje svinje so delale škodo.** Iz Poljčan nam pišejo: Letina v Dravinjski dolini ni dobra. Le turščica je boljše obroča. Povsem vsega zla pa so po poljih pod Bočem, okoli Podsrede, Olimlja in drugod uničevale polje številne divje svinje. Ponekod so opratile svojo požrešni posel tako temeljito, da ni osta-

»Pa ni rekla, kako?«
»Ne, ni rekla, ali je...«
»Ali te ni nikoli poslala k markizi?«
»Ne, Le čemu?«

»Če se prav spominjam, sem slišal, da je tisto popoldne, ko te je poslala h gospodični Lesterelvi, pripravila več pisem in jih napisala.«
»Da, menda so bila tri pisma. Vem, da sem jo vprašala, ali bom odnesla tudi ostala pisma, pa mi je odvrnila, da jih bo vrgla kar sama v nabiralnik, ko pojde h gospodični Risslerjevi na obisk.«

Tedaj je sluga sporočil, da je kosilo pripravljeno. Stotnik je vstal in šepnil Gastonu:

»Žrtvuj sto zlatnikov. Potrebovala jo bova še.«

Sobarica je spravila v žep dva tisočaka in obljubila, da se še oglasi.

Ko sta potem sedla za mizo, je Gaston žalostno rekel:

»Dragi moj, ničesar ne morem upati...«

»Ni tako hudo, kakor se ti zdi. Jaz mislim drugače.«

»Kako?«

»Poslušaj me! Toda neusmiljen bom s teboj kakor zobar, ki izdira bolani zob.«

»Govori kakor hočeš, in ne oziraj se na moje bolečine!«

»Prepričan sem, da je bila Berta tisto noč v Julijini loži.«

»Tedaj je krivani je bodo morali obsoditi.«

»Jaz ne mislim tako.«

Toda ta zaključek se človeku sam po sebi vsili...«

»Ne recem, da bi bilo nemogoče. Ni pa

zanesljivo, da bi bila ona zagrešila zločin. Marica nam je povedala golo resnico.«

»Ne vem.«

»Povedala nama je vse, kar je slišala in videla. Za vse drugo nama je rekla, da ne ve. Berta je sporočila Juliji, da bo prišla. Julija je šla na ples s polnimi žepi pisem. Če temu dodava to, kar je znanega o japonskem bodalu, morava logično dovoliti sum, da je bila Berta v Julijini loži.«

»In da je umorila Orcivalco?«

»Tega ne moreva trditi. V ložo je lahko prišla še kakšna druga ženska.«

»Res je, toda s čim utemeljuješ to možnost?«

»Z nekaterimi njenimi opazkami.«

»Ne razumem te.«

»Ti si bil na plesu v loži našega kluba in si videl črno žensko masko, ki je stopila v Julijino ložo.«

»Da.«

»Koliko je utegnila takrat biti ura?«

»Najmanj pol ene zjutraj.«

»Zločin pa se je zgodil okoli treh zjutraj. Nemogoče je, da bi pogovor z osebo, ki je prišla po pisma, trajal poltretjo uro. Gospa Majore je rekla, da je ložo odprla trikrat ali štirikrat.«

»Res je.«

Torej je nedvomno, da je bila Julija med zadnjim obiskom umorjena. Do treh zjutraj so jo videli živo v loži. Šele okoli treh se je umaknila v ozadje in se n več pokazala.«

»Tako je.«

»Ali je verjetno, da je ista oseba prišla k Juliji trikrat ali štirikrat po vrsti in jo pri zadnjem obisku umorila?«

»Ne. Celo nemogoče se mi zdi.«

»Če pa vzameva, da se je menjalo več žensk, nama je vse takoj jasno. Prva je prišla ob pol ene zjutraj, opravila vse, kar je imela z Julijo in potem šla. Druga je prišla ob pol treh in odšla. S tretjo pa se je Julija očitno spila. Morda ji Julija ni marala izročiti pisem pa ji je ta v obup zarinila bodalo v vrat, pograbila pisma in izšla. Ali se ti ne zdi, da je moralo biti tako?«

»Nedvomno. Samo tega ne razumem, kako je mogla dobiti Julija tako ljubezenskih pisem v roke.«

»Dragi moj, Golbrin je imel kopico ljubic. Ona je po njem dobila ta pisma. Po nikomér drugem! Pozabil si, kako nama je pravila služkinja Marica, da je Julija vrgla sama več pisem v nabiralnik in da je spravila v žep več kupčkov pisem. Vsak teh kupčkov je bil last ene izmed Golbrinovih ljubic. Ali se ne spominjaš več vsega, kar nama je Marica povedala?«

»Čisto zmeden sem bil, ko sem slišal, kako je govorila o Berti.«

»Vse sreča, da ona ničesar ne sluti o dvoji ljubezni do Berte. Marica nama bo lahko dosti pomagala.«

»A Japonsko bodalo?«

»Berta ga je menda pozabila v loži ali pa ga je Julija od njega zahtevala za protiuslugo. Poslednja obiskovalka ga je pozneje zagledala, ga Juliji vzela in ji ga zasadila v vrat. Verjam mi, da ga Berta ne bi bila pustila v vratu, saj bi se hitro dočezalo, da je njeno.«

»To je res. Ali ne bi bilo najbolje, če bi jaz zdejle, takoj odšel k stricu?«

»Misim, da bi bilo pre zgodaj, ker markizi še ne moreva ničesar dokazati.« (Dalje.)

to kmetu na polju drugo kakor ostanke. Zemlja je ponekod čisto razrita. Posebno dosti so požrli turščice, pa tudi zelja, repe in korenja. Pred leti so dovolj večkrat priredili pohod na divje svinje. Tak lov bo treba letos spet prirediti.

*** Požar na Stražišču.** Nedavno zjutraj je nastal sredi Stražišča v gospodarskem poslopiju posetnika in gostilničarja g. Rozmana velik požar, ki je uničil znaten del stavbe in vse seno v njej. Požar je nastal zaradi kratkega stika, ko se je pretrgal električni vod pod težo snega. Prvi so bili na mestu stražiški gasilci, ki so spravili iz stavbe vse kmetijsko orodje. Nekoliko pozneje so prihiteli na pomoč kranjski gasilci, ki so jih na požar opozorile sirene tvornice in plat zvona iz Smartnega. Na pomoč so prihiteli tudi gasilci iz Bitnja. S skupnimi močmi jim je uspelo rešiti spodnji del poslopja, ostrešje pa je do kraja pogorelo.

*** V Savo je skočil.** V Gradcu pri Litiji je skočil te dni proti večeru v Savo neki mož. Takoj so prihiteli k obrežju reševalci. S kobilin vrvmi so skušali obupanca potegniti k bregu, vendar je bilo njihovo prizadevanje zaman. Preiskava je ugotovila, da je nesrečni mož Martin Vidregar, star 68 let, doma iz Gradca. Zadnje dni je bil ves zamišljen in potni.

*** Do smrti povožen.** 72 letni želar Ivan Brodnjader iz Cogetincev se je vračal iz Cerkvenjaka domov in se ustavil pred Osterčovo hišo na občinski poti Cankova-Cogetinci. Medtem ko se je pogovarjal s posestnikom Ostercem, pa se je pojavil neznan kolezar in podrl starega moža na tla. Brodnjaderja so prepeljali domov in je kmalu zatem umrl. Orožnikom pri Sv. Trojici v Slov. goricah se je posrečilo dognati, da je neznan kolezar neki Jožef Grdica iz Komarnice.

*** Samomor invalida na sodišču.** Nekdanja velika porotna dvorana v Ljubljani, v kateri zdaj posluje invalidsko sodišče, je bila te dni prizorišče žalostnega dogodka. K razpravi je bil poklican zaradi invalidne 61-letni vojni invalid Josip, rojen v Dobrunjah, pristojen v Ljubljano. Proti koncu razprave se je invalid, ki je bil že dalje časa živčno bolan, močno razburil. Bliskovito je potegnil nož iz žepa in se zabodel v trebuh. Nesrečnega moža so naglo naložili na avto in odhiteli proti bolnišnici. Ko so ga nešli na nosilnici po hodniku kirurškega oddelka, je neurečeno že izdihnil.

*** Usodna pomoč.** Kranjski trgovec Podjavoršek Hinko je iskal ob zgodni uri stano-

vanje svojega prijatelja, in ker zanj ni natančno vedel, si je v temi skušal skrajšati pot, pa je isplezal na ograjo Božičeve tvornice in skušal prekorati svet tvornice. V tailem položaju ga je zasledil tvorniški paznik Verbič in ga pozval, naj obstoji. Oddal je tudi strel v zrak. Kako je dogodek potekel nadalje, ni mogoče ugotoviti. Resnica je le, da je paznik oddal še dva strela in nevarno ranil Podjavorška, ki so ga reševalci takoj odpeljali v ljubljansko bolnišnico.

*** Smrtina žrtev konja.** Nedavno se je zgodila v Zalem logu pri Železnikih huda nesreča. Jernej Kenda, 41letni posestnik, je oral z dvema konjema, ki ju je poganjal njegov najstarejši šestletni sinček. Priročni konj je bil Kendov, medtem ko je imel drugega izposojenega od prijatelja. Izposojeni konj, že priletel žival, se je pri obračanju na koncu njive zapletel v vprego. Kenda je pristopil in popravil vprego. Komaj pa je odstopil od konja, je ta udaril z zadnjim kopitom Kendovo levo stran prsi tako močno, da se je Kenda zgrudil in je bil pri pridi mrtel. Pokojnik je zapustil vdovo s štirimi nepreskrbljenimi otroki. Nesrečna smrt priljubljenega gospodarja je zbudila mnogo sočutja, kar se je pokazalo zlasti pri pogrebu. Blag mu spomin!

*** Samomor mladega para pod Kureškom.** Te dni so našli pod Kureškom blizu Zelimelj razpadli trupli mladega moškega in mlade ženske. Ugotovili so, da sta bila nesrečnega 33letni Franc Novak in 23letna Gizela Benčičeva, oba iz Ljubljane. Oba sta 8. septembra izginila iz Ljubljane, ker so se pojavile težave za njuno poroko. Kakor je najdba njihovih trupel pokazala, sta izvršila samomor, in sicer sta se ustrelila. Gizeln oče je upokojeni polješki nadzornik Rodolfin Benčičeva in Novakova so v globoki žalosti sprico tako tragične smrti obeh mladih ljudi.

*** Mesarski mojster je so nesreči ustretil svojega pomočnika.** V nedeljo zvečer je sedel mesar in gostilničar 34letni Alojz Cimperman na Polzeli v družbi s svojimi 36letnim mesarskim pomočnikom Antonom Bratcem v svoji gostilni na Polzeli. Cimperman je bil v nien. V gostilniški sobi sta bila še neli gost in natakarica. Pozno ponoči sta se začela Cimperman in Bratec igrati s samokresom. Ko je imel Cimperman samokres v roki, se je samokres nenadno sotočil in krogla je zadel Bratca v prsi. Bratec se je takoj zgrudil in je na mestu izdihnil. Cimpermana so orožniki aretirali in izročili okrajnemu sodišču v Celju.

*** Velik požar ob meji.** Nedavno noč je začelo goreti gospodarsko poslopje lesnega trgovca in veleposesnika Alojzija Skerbinka v Selnici ob Dravi. Plameni so prišli na budo hišo in žago, ki so jo pa gasilci s požrtvovalnim gašenjem rešili uničenja. Vnelo se je tudi skladišče lesa. Skupna škoda znaša okoli 300.000 din in je le delno poravnana z zavarovalnico. Verjetno je ogenj podtaknila zlobna roka.

*** Penarejeni 500 dinarski bankovci v steklenici za vkuhanje sadja.** Pri ženi zaprtega penarejalca Grašiča v Radvanju so oblastva našla 25 penarejenih bankovcev po 500 din, ki so bili lepo zaprti v steklenici za vkuhanje sadja. Mariborska policija je Grašičevo aretirala hkratu z nekimi drugimi osumljenci.

*** Uboj na Bizeljskem.** Mali senat v Celju je te dni obravnaval primer uboja. Na začetni klopi je sedel 35letni posestnik Miha Rajterič iz Brezovice pri Bizeljskem. Dne 15. septembra zvečer sta se Miha Rajterič in Miha Sokler, ki je bil zaradi telesne poškodbe že štirikrat kaznovan, sprla v gostilni Ide Kovačičeve v Sp. Sušici pri Bizeljskem. Sokler je udaril Rajteriča z roko po obrazu, tako da je Rajteriču prišlo kri iz nosa. Rajterič se je hotel maščevati, kar pa so drugi preprečili. Ko je pol ure pozneje Sokler s svojo ženo zapuščal gostilno, je skočil Rajterič k njemu in ga zabodel z nožem dvakrat v prsi. Sokler se je takoj zgrudil in je v nekaj minutah izdihnil. Rajterič se je zagovarjal s silobranom, česar pa sodišče ni moglo upoštevati. Miha Rajterič je bil obsojen na dve leti robije in izgubo častnih pravic za dobo dveh let.

*** Mati je nagovorila sinčka k požigu.** V Hrvaškem brodu je te dni nenadoma nastal ogenj v strehi hiše posestnika Podborskega Atona. Kljub takojšnjemu nastopu gasilcev in sosedov je lesena hiša zgorela do tla. Ker se je požar pojavil že v samem začetku v zelo močnem obsegu, je nastal sum, da je moral hišo nekdo zažgati. Orožniki so se začeli zvedevati o vsi vneti raziskovati. Sum se je čedalje bolj zgoščeval o trog 41letne žene Rozalije Tereze Podborske in njenega nezakonskega sina, komaj 13letnega Stanka. Ko so imeli orožniki dovolj jasne dokazila, so obe aretirali. Medtem ko je sin Stanko priznal, da ga je mati nagovorila k požigu ter mu celo dala vžgalice, da bi zažgal hišo, pa njegova mati so trdila, da ni. Inker pravijo sosede, je Podborske vložil tožbo za doživetje zakona, ki je zdaj v teku.

EMILIO SALGARI IZGNANCI

Njegove besede so vselej razumne s posameznikom na znanje.

»Prekriži zločince!« je zakričal eden izmed kozakov. »Ali misliš, da se te bojimo, ti...« Stavka ni mogel končati. Ivan, ki je stal poleg Sergeja, mu je pognal kroglo skozi prsi.

Mož je omahnil na konju in se zvrnil na tla.

Njegovi tovariši so začeli besno streljati v bajto.

Vasiljev in Ivan sta se še pravočasno skri-la za steno v koči.

Ko sta bila spet v koči, je Marija plašno vprašala: »Ali ni nobeden izmed vajuhajen?«

Ivan je smehljaje se odkimal.

»Zdaj moramo tudi mi streljati!« je vzkliknil inženjer. »Naše puške nesejo še enkrat tako daleč kakor njihove. Napad bomo z lah-koto odbili!«

Dimitrij je oblegance opozoril na tri špranje v steni.

»Skozi te lahko streljamo!«

»Eden izmed nas pa bo moral streljati sko-zi vrata!«

»Dobri gospodje!« je zastokal žalostni glas zavrženca. »Ali hočete, da me bodo ubili?«

»Nikar se ne bo!« Ostani v svojem kotu! Tam te krogla ne bodo zadela!«

Kozaki so se med tem postavili pred koč v polkrog. Skrivali pa so se za ležečimi ko-nji.

»To je njihov način boja,« je rekel polkovnik. »Kmalu jih bomo prisilili v odprti boj! Njih konje bomo kmalu malo postrelili. Kozakov brez konj pa se ni bati!«

»Izbral sem si že lepega belca za tarčo!« je menil Ivan.

»Jaz pa črnca!« je pripomnil Dimitrij.

Trije strelji iz kozakskih mušket so odjek-nili. Obleganci so slišali krogle žvižgati in udariti v debela.

»Ogenj!« je zapovedal polkovnik.

Štiri puške so hkratu ustrelile. Trije kosaški konji so bili zadeti. Med njimi belec in črnc. Četrta krogla je zadel vojaka, ki je glasno zakričal.

Napadalcem je bilo tega menda dovolj. Štirje kozaki so na svojih konjih v diru od-jahali. Ostali, ki niso imeli več konj, so divje stekli v bližnji gozd. Samo en konj je še ostal na bojišču. Ni zapustil svojega ustreljenega gospodarja.

»Ali ni boljše, če zdaj zbežimo?« je vprašal Sandorf.

»Trenutno je to nemogoče!« je odgovoril Vasiljev. »Kozaki bi nas dohiteli, a mi bi te-ko bili brez kritja!«

Ivan mu je moral pritrditi.

»Če pa dobijo ojačenje,« je pripomnil Storm, »ni verjetno, da bi spet lahko odbili napad. Ali niso govorili o nekem inspektorju? Kateri inspektor je neki to?«

Polkovnik je skomignil z ramami. »Poka-li bomo noč in nato zbežali v gozdove!« je

odločil po kratkem premišljanju. »Meja ne more biti več daleč. Če bomo naglo koraka-li, bomo kmalu v Mongoliji!«

»Forabino odmor za okrepitevanje. Če vrsto ur nismo mišar zaužili!«

Tudi bolniku so dali nekaj jedil. Za gobav-ce je značilno, da imajo prav do smrti dober tek.

Znočilo se je zelo hitro, kar je posebnost te mrzle pokrajine. K sreči se je vzdignila iz doline tudi gosta megla.

»Bog nas varuje,« je rekel polkovnik. »Če bo megla ostala, vojaki ne bodo mogli spet najti koč!«

»Kaj pa bomo storili z nesrečnim zavržen-cem?« je vprašala Marija sočutno. »Če bodo naš beg odkrili, bodo siromaka ubili!«

»S seboj ga vendar ne moremo vzeti, dra-go dete. Dali mu bomo še sto rubljev in po-tem naj sam gleda, kako jim bo pobegnil v gozd!«

»Ali morda slišiš prihajati kozake?« je vprašal Ivan voznika, ki je stražil pri vratih.

»Vse je še tiho.«

»Torej na poti!« je zapovedal polkovnik.

»Jaz bom koraka prvi, a zadnji naj bo Storm. Orožje imejte v rokah in nihče naj ne go-vo-ri!«

Marija Federovna je dala gobavcu obilno plačilo. Nato so begunci zapustili koč.

Megla je bila tako gosta, da se ni videla roka pred očmi.

Previdno so stopali naprej, da se je škrtan-je čimmanj slišalo. Zdal pa zdaj so obstali in prisluhnili. Po desetih minutah so dospeli do roba gozda. V tistem trenutku so zaslišali iz daljave zvenčkanje sanj.

»Stojte!« je tiho zapovedal polkovnik.

Kmalu po vložitvi tožbe je začela Podborško-va groziti pred sosedmi, da bo zažgala možu hišo. Tudi so ljudje slišali, da je večkrat k požigu nagovarjala sina, ki pa se je branil.

Kar jo najbolj obremenjuje, pa je dejstvo, da je dala tik pred požarom spraviti svoje reči iz hiše ter jih shranila pri nekem sosedu.

Nekaj podatkov o Grčiji in Grkih

Naša južna sosedna kraljevina Grčija, ki jo je usoda pravkar zanesla v vojno vihar, zavzema najjužnejši del Balkanskega polotoka. Po svoji rasežnosti (130.000 kv. km.) in po svojem prebivalstvu (6.600.000) spada med manjše evropske države. Na severu meji z Albanijo, Jugoslavijo in Bolgarijo, na vzhodu pa s Turčijo, dočim vse ostalo nje ozemlje obliha morje.

Grčija je zelo gorata in ponekod zelo kraška dežela. Najvišja gora je znano bivališče starogrških bogov Olimp, ki je s svojimi 2918 m nekoliko višji od našega Triglava. Srednji in južni del države zaradi svojega kraškega značaja nimata velikih tekočih vod, le na severu pritekajo v Grčijo velike reke z ostalih balkanskih gorovij: Vardar, Struma, Bistrica, Mesta in Marica. Macedonska jezerska pokrajina se nadaljuje tudi preko grške meje. Prespansko in Dojransko jezero ležita že delno na grških tleh; čisto grška pa so tri večja jezera.

Po verski pripadnosti je Grčija precej enotna: pretežna večina je pravoslavne vere, odkar se je mohamedanski živelj preselil v Turčijo. V narodnostnem pogledu se opazja večja pestrost, saj je grški sever od Epira do Marice v svoji osnovi slovanski. Ta slovanski značaj se je v zadnjih dveh desetletjih nekoliko zabrisal, kar se je mnogo slovanskega življa moralo preseliti v Jugoslavijo in zlasti v Bolgarijo, na njegovo mesto pa so prišli Grki iz Male Azije. Razen Slovanov pa je v severnem delu države naseljeno okoli 100.000 Vlahov, ki pa so tako zelo pod grškim vplivom, da jih ni več mogoče šteti za narodno manjšino. Skoro isto je z 200.000 Albanci, ki v grškem okolju prav tako niso mogli razviti svoje narodne zavesti. Strnjeno slovansko jezikovno ozemlje se razprostira od naše meje do reke Bistrice, sledovi slovanske naselitve v davnini pa segajo v krajevnih imenih celo na Peloponez.

Grčija je najbolj razčlenjeni del Balkan-

skega polotoka, ima obilico otokov in se v njeno celino zajedajo mnogi zalivi, izmed katerih je najdaljši Korintski zaliv, ki je s prekopom zvezan z Egejskim morjem. Največji grški otoki so: Kreta, Evbeja, Mitilene, Hios, v Jonskem morju pa: Krf, Leukas, Kefalonija in Zakintos. Kikladske otočje v Egejskem morju je vse grško, medtem ko je večji del Sporadov italijanska posest, znana pod imenom Dodekanesa. K grškemu jezikovnemu območju spadata še turški otok Imbros in Ciper, ki je angleška kolonija.

Grčija ima tri velika mesta: Atene, ki ima jo s predmestji in okoliškimi naselbinami

kakih 900.000 prebivalcev, glavno pomorsko pristanišče Pirej s 260.000 prebivalci in Solun, važna trgovinska postojanka ob izlivu Vardarja v Egejsko morje. Grški izvoz gre v vse dežele vzhodnega dela Sredozemskega morja, v glavnem kmetijski pridelki: rozine, oljčno olje in olive, tobak, nekoliko pšenice, ki uspeva v Tesaliji, Macedoniji in Trakiji, vino in grozdje, južno sadje raznih vrst, svila in volna. Industrije Grčija nima. Zaradi pomanjkanja premoga mora izvažati sirovo rudo (železno, cinkovo in srebrno), ker je ne more predelovati. Ribištvo je seveda tudi zelo razvito. Važno postavko v grškem izvozu pomeni tudi morska sol. V splošnem pa Grčija s svojimi pridelki ne zmore prehrane vsega prebivalstva in je v veliki meri navezana na uvoz živil, še bolj seveda na uvoz industrijskih pridelkov.

Grki so zelo domoljuben narod in so zlasti ponosni na svoje davne dede, dasi čistih Grkov, neposrednih potomcev starih Grkov, skoro da ni. Najčistejši Grki so se ohranili na Kreti in ostalih otokih, drugod pa so močno pomešani z Albanci, Vlahi, Slovani in tudi z Italijani.

Iz Prekmurja

Usoden spor dveh mesarskih pomočnikov. 20 letni mesarski pomočnik Ivan Jurglič, doma z Gornjih Jesenic pri St. Rupertu na Dolenjskem, je bil zaposlen v Benkovi tvornici mesnih izdelkov. Te dni se je spril na tvorničnem dvorišču s tovarišem 26letnim mesarskim pomočnikom Blažem Bertečičem, doma iz Drobčevca pri Vrbovcu v križevskem okraju na Hrvaškem. Med preprirom je Bertečič zabodel z nožem Jurgliča, ki ga je imel pri sebi skritega, naravnost v srce. Smrtno ranjeni Jurglič je napravil nekaj korakov proti strojnici, potem pa se je brez besede zgrudil. Strojnik je skozi okno videl njegov padec in mu je takoj prihitel na pomoč. Ranjenca so naložili na avto, da ga prepeljejo v bolnišnico, vendar pa je že med potjo izdihnil. Bertečiča so aretirali.

Trije požari v Prekmurju. V Fokovcih je požar uničil senik posestnice Karoline Lajnsčkové. Zgradba je bila lesena in krita z opeko. Gospodinja in njena hčerka sta opazili ogenj, ko je bila že vsa stavba v plamenu. Ker je pihal hud južni veter, je bila veli-

ka nevarnost, da se vname tudi hiša. Gasilci so požar sicer omejili, niso pa mogli ničesar rešiti iz gorečega poslopja. Skoda je poravnana z zavarovalnico. — V Cikečki vasi je nastal požar v žganjarni posestnika Stefana Palfija, ki je popolnoma uničil zgradbo z 12 metrov dolgo lopo. Gospodar se je v usodnem času mudil v Varaždinu, gospodinja pa so zbudili šele gasilci, ki so prihiteli na kraj požara in ga omejili. Rešili so tudi kotel za kuhanje žganja. Skoda je tudi poravnana z zavarovalnico. — V Salovcih je pogorelo gospodarsko poslopje posestnika Stefana Matuša. V njem je bilo mnogo gospodarskega orodja, stiskalnica za sadje in večja količina jesenskih pridelkov. Domači gasilci so z novo motorko gasili nad štiri ure. Pomagali sta jim tudi četni iz Adriancev in Hodoša. Gospodarsko poslopje je bilo sredi gruče poslopij, ki so jih le z veliko težavo obvarovali pred ognjem. Skode je bilo za 50.000, poslopje pa je bilo zavarovano samo za 4.000 din.

Ljudska knjižnica Sokola v Murski Soboti je bila poleti preurejena in zdaj spet izposoja knjige vsako nedeljo dopoldne od 11. do 12. Dolgi zimski večeri se bližajo, zato segajmo po knjigah!

Kupuj domače blago!

Najbrž so njegov glas slišali, ker je megla odličan prevodnik glasov, zakaj trenutek nato je počil strel čisto v bližini. Razločno so slišali sikanje krogle v zraku. Ko so ostro pogledali v smer, iz katere je prišel strel, so opazili v megli senco.

»Kozaki!« je vzklilnil voznik.

»Ih!« je posvaril polkovnik.

Nov strel je sledil iz kratke oddaljenosti in glas je zakričal: »Streljajte! Kaznjenci hočejo pobegniti!«

Ko sta Vasiljev in Storm spoznala, da so odkriti, sta nabila puški in rekla tovarišem: »Proč, kolikor hitro morete!«

Ivan je nesel Marijo v naglici na ramah v gozd, ko je eden izmed jezdecev z vzdignjeno sablo v diru zajahal proti njenemu bratu.

»Vdaj se!« je zarjul jezdec.

Polkovnik ni izgubil duševne prisotnosti. Z bliskovito naglico je udaril s puškinim kopitom konja v sredo čela, tako da se je žival zrušila na tla.

Dimitrij, ki je bil takoj prihitel gospodarju na pomoč, je sprožil vseh šest strelav svojega revolverja proti vojaku.

Nato so vsi zbežali v gozd.

Tu sta našla nekako stezo, po kateri so vsi dalje bežali. Megla je onemogočala zasledovalcem slediti jim po njihovih sledih.

Cez pol ure so dospeli begunci na breg velike reke, ki jim je odrezala pot.

Polkovnik je zaman ugibal, kaj naj store.

»Obirnimo se!« je predlagal inženjer.

»Nemogoče!« je vzklilnil Ivan. »Ze spet čujem dirjati kozake v gozd!«

»Hitro se skrijmo!« je rekla Marija. »Za tistole goste grmovje!«

»Marija ima prav. Hitro, hitro!« je silil inženjer Storm.

Skrili so se na obrežju med mecesni in majhnimi bori, ki so jim nudili dobro skrivališče, dokler je bilo temno. Mlado deklico so vzeli v svojo sredo, da bi jo varovali pred streli. Može, ki so se postavili okoli nje, so imeli orožje pripravljeno.

Nenadno pa kozakov niso več slišali, zato pa se je začelo oglašati zvončkanje zvoncev na saneh.

»To bo morda od kozakov poklicani inspektor,« je menil Vasiljev. »Ali je privedel s seboj druge vojake? Če jih je, smo izgubljeni!«

»Če bi ga spremljali vojaki, bi že slišali njih vzklikanje. Sicer pa nam ne kaže drugo, kakor braniti se do zadne kaplje krvi!« je dejal Storm.

»Če bi le mogel najti kak prehod čez reko! To bi nas rešilo!«

Ker je bilo še zmerom vse tiho, sta zlezla Vasiljev in inženjer iz grmovja in začela preiskovati ozemlje. Obrežje se je spuščalo tu kakor več sto metrov proč tako strmo navzdol v reko, tekočo v globoki strugi, da ni bilo mogoče priti k vodi. Kamenita struga veletoka je držala med samimi skalami.

»Moramo počakati do solnčnega vzhoda!« je menil Storm.

Tedaj sta zaslišala z desne strani rezgatanje konje in rožljanje kosaške sablje. Velika senca se je premikala proti veletoku. Nedvomno je bil kozak, ki si je ogledoval ozemlje. Hitro sta se skrila za pritlikavim drevjem, stoječim na obrežju.

Ko se je postava oddaljila, sta naglo šla nazaj k tovarišem.

»Nista ničesar opazila?« je vprašal Ivan, ki je nemirno čakal na njun povratek.

Na tla je bil razgrnil svoj kaftan, da bi varoval Marijo pred zemeljsko vlago. Na kaftanu je Marija od utrujenosti zaspala.

Tovariši so zdaj pod drevjem posedli po tleh, kolikor udobno so mogli.

Noč je minila v največjem strahu. Vendar se ni zgodilo nič posebnega.

Že se je začela megla redčiti. Razganjal jo je oster veter, ki je zapihal z gorovja. Tedaj so begunci opazili več senc, ki so se bližale njih skrivališču. Od daleč se je moglo videti, da se je bližalo pet jezdecev z dvema pešcema.

Previdno so prihajali bliže, zdaj pa zdaj so se ustavili, kakor bi bili iskali stopinje v snegu, nato pa so jo ubrali naravnost proti grmovju.

»Zdaj jih pa imamo!« je tiho rekel polkovnik in vzdignil puško. »Merite dobro, tovariši! Ogenj!«

Štiri puške so počile. Tudi šest do sedem revolverskih strelav je odjeknilo. Dva jezdeca in oba pešca so padli. Ostali trije so pognali konje v divji dir proti dolini.

»Naglo k reki!« je zapovedal Sergej.

»Poglejte,« je vzklilnil Storm, »tam ob gozdu se plazi neki možak. Menda hoče zbežati ali pa se skriti.«

Polkovnik je naglo planil proti njemu. Že je vzdignil puškino kopito, da bi udaril nasprotnika, ko se je presenečen in z izrazom besa v obrazu umaknil za korak.

Mož, ki mu ni mogel več uiti, je padel na kolena in začel prositi, ker se je nenadno znašel sam brez pomoči pred velikanom.

Peta obletnica smrti velikega ruskega sadjarja Mičurina

Te dni je minilo pet let, ko je umrl veliki ruski sadjar Ivan Mičurin. Ta dan so v Rusiji svečano praznovali, zakaj vsa Rusija se zaveda velikega pomena Mičurinovih odkritij zase in za ves človeški rod.

Mičurin je s križanjem, presajanjem in umetnim obžarevanjem ustvaril nad 300 vrst čisto novih rastlin in mnogo poplemenitil.

Danes imajo v Mičurinsku, prejšnjem Kozlovu, vzorno gospodarstvo na zemljišču, ki obsega 3500 ha zemlje, kjer nadaljujejo Mičurinovo delo.

Mičurin je obiskoval klasično gimnazijo v Rjazanu in je l. 1870. prekinil študij v šestem razredu. Potem je postal v domačem kraju zasebni uradnik in se je začel baviti s sadjarstvom. V tambovski guberniji je bilo tedaj sadjarstvo že precej razvito tudi med kmeti.

Mičurin se je najprej učil pri svojih sosedi - kmetih. Zanašal se je na njihova izkustva in je na teh osnovah razvil svoje delo. Že v začetku našega stoletja je bil Mičurin mož, čigar slava je prekoračila ruske meje. Sovjeti so bili v začetku Mičurinu precej nenaklonjeni iz preprostega razloga, ker mož ni bil ne kmet in ne delavec in ker je imel velikansko posestvo, ki bi bilo moralo biti socializirano. Šele s posredovanjem Lenina in Kalinina je bila storjena izjema, ki je utrdila Mičurinovo položaj pod sovjetsko vlado, tako da so mesto Kozlov v priznanje Mičurinovih zaslug preimenovali v Mičurinsk.

Mičurin sam se ni nikoli smatral za učenjaka, marveč preprosto za praktičnega gospodarja. Bil je skromen, toda rastline, zlasti sadne, ki jih je ustvaril, pomenijo velikansko pridobitev za človeštvo.

Rusi so naše ponesrečene mornarje bratsko sprejeli

Te dni se je vrnilo v Jugoslavijo 27 članov posadke našega parnika »Vida«, ki se je 6. t. m. potopil v Črnem morju. »Vida« je vozil bombaž in juto iz Carigrada v Rumunijo. Pilil je proti Braili, kjer je nameraval izkrcati vse blago, ki bi bilo nato po Dunavu odpravljeno v Jugoslavijo. Toda parnik je zadel na mino in se je naglo potopil. Posadka s kapitanom Kasovićem se je srečno rešila. Mornarji so iz Hrvaškega Primorja in iz Dalmacije.

Ko so se z reševalnimi čolni znašli na od-

prtem morju, so imeli srečo, da jih je prevzel neki ruski parnik. Ruski tovariši so rešenecem nudili vso bratsko pomoč in jih prepejlali do Braila, od koder so se naši mornarji srečno vrnili domov.

Hrvaški mornarji so polni hvale o tovariški požrtvovalnosti ruskih mornarjev. Preživeli so mnogo strahu, preden jih je rešil ruski parnik. Črno morje je bilo zelo nemirno, znašalo jih je sem in tja in bi bili vsi omagali, da ni srečno naključje privedlo tam mimo ruskega parnika.

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Krompirjevi cmoki za juho. Štiri velike krompirje skuhamo, olupimo in pretlačimo, nato pa primešamo košček sirovega masla, malo zelenega peteršilja, eno celo jajce, dva do tri rumenjake in osolimo. Vse to s krompirjem vred dobro zmečkamo in napravimo

iz te zmesi cmoke, ki jih povaljamo v drobtinah in spečemo na masti, da postanejo lepo rumeni. Ko so cmoki pečeni, vlijemo nanje juho.

Jetrna pasteta za zimo. Četrta kilograma jeter zrežemo, poparimo s kropom in jeter pustimo v kropu kakih pet minut. Medtem sevremo osminko kilograma na zelo drobne koščke zrezane sveže slanin, da postekleni. Na tej masti nato zarumenimo čebulo, pridenemo peteršilja in majarona, zatem pa še zmleta jetra in sol ter vse dobro premešamo. Narejeno pasteto spravimo v kozarec, ki ga

»Vi ste, polkovnik Vasiljev?« je glasno rekel možak.

Polkovnik se je zaničljivo zasmejal.

»Ali ste pozabili, vsemogočni policijski šef iz Algacijske doline, da sem samo številka in da nimam imena? Ali ste pozabili, da ste emi zagrozili z bičem, ko sem se vpričo vas drznil govoriti? Ali ste pozabili, da sem vam takrat prisegel maščevanje? Zdaj je prišel tisti trenutek, gospod Demidov!«

Vasiljev je stisnil zobe. Silen bes in grenkoba sta ga spreletela ob spominu na doživljene krivice.

Marija je hotela razburjenega brata pomiriti, a se ji ni posrečilo.

»Ali hočete mojo smrt?« je jecljal inspektor. »Pazite se, kozaki so blizu! Maščevali... me bodo!«

»Ko pridejo, te že ne bo več! Strahopetec, ali se bojiš smrti? Ti, ki zapoveduješ nesrečnike mesariti s knuto!«

»Obesimo ga!« je vzkliknil Ivan spričo grenkega spomina na dneve grozote v rudniku.

»Škoda je vrvi za lopova!« se je zaslišal glas.

»Dimitrij, prinesi mi sabli padlih kozakov!« je zdaj zapovedal Vasiljev. »Eno zame in eno za tegale moža!«

Dimitrij je ubogal.

Ko je inspektor začutil orožje v rokah, ga je nenadno minila strahopetnost. Naglo je vstal in vzkliknil s svojim starim, predrznim glasom: »Zdaj ti bom pokazal, prekleti sločinec!«

Ne da bi počakal znaka za začetek dvojboja, je krepko zamahnil s sablo. Toda Vasiljev je udarec spretno odbil. Demidova je

neuspeh razočaral. Spoznal je, da je imel opravka s spretnim borcem. Mahal je s sablo na desno in levo.

Polkovnik, ki je doslej samo odbijal zamahe, je začel nasprotnika z vso odločnostjo napadati in potiskati proti reki.

Inspektor si je obupno prizadeval, da ne bi izgubil tal pod nogami. Nasprotnikova sabla je ogražala njegovo srce in ga silila, da se je čedalje bolj umikal. Njegov strah je bil tolik, da je pot pokrival njegovo čelo.

Zdajci mu je zmanjkalo tal. Z razklano glavo je telebnil nazaj v veletok, ki je porl njegovo truplo.

»Pravici je ustrezno!« je dejal Vasiljev in odvrnil okrvavljeno sablo. »Zdaj pa proč od tod!«

32. poglavje MED HALKI

Begunci niso smeli niti trenutek več oklevati. Že mnogo predolgo časa so se zadrževali ob reki. Kozaki se lahko zdaj zdaj vrnejo z ojačenjem iz doline.

Ivan je šel po konja, ki je stal pri truplu svojega gospodarja, kozaka. Posadil je Marijo na sedlo in vodil žival za povodec vzdolž obrežja, kjer so upali najti prehod. Ostali so mu sledili.

Še zmerom se je slišalo iz doline zvončkanje, ki je prihajalo bliže. Vojaki, ki so bili prišli ob konje, so se pač posluževali inspektorjevih sani in z njimi nadaljevali zasledovanje.

»Ne najdeš nikake poti?« je vprašal Vasiljev studenta.

»Ne!«

»V katero smer se vije reka?«

»Zdi se mi, da v dolino.«

neprepustno zapremo in kuhamo okoli 20 minut v sopari. Tako pripravljena pasteta čaka pozimi skoro šest tednov.

Krompirjevi krofi. Šest velikih krompirjev skuha, olup, zmečka in pridene košček sirovega masla, dva rumenjaka, dve žlici drobtin in malo soli. Zatem primešaj sneg iz dveh beljakov in naredi iz te zmesi tanke krofe, povaljaj jih v drobtinah in ocvri na obeh straneh v razbeljeni masti.

Praktični nasveti

Bolehnji ljudje ne smejo jesti jedi po lastnem okusu, temveč smejo uživati le hrano, ki jim jo predpiše zdravnik. Nasprotno pa naj zdrav človek uživa, kar si želi.

Krompir kuhaj v oblicah. V oblicah kuhani krompir ima večjo hranilno vrednost kakor olubljeni. Krompir ima namreč pod olupkom vitamin B, ki se pri olupljenem krompirju izgubi, pri krompirju, skuhanem v oblicah pa ga precej ostane. Iz istega vzroka je tudi črni kruh boljši od belega. Vitamin B kakor sploh vsi vitamini so za pravilni in zdravi razvoj človeškega telesa nujno potrebni.

Apnenje travnika. Ako primanjkuje travniku apna, je apnenje travnika nujno potrebno. Vzemite na en hektar površine 20 do 25 metrskih stotov apnenega prahu, ki ga nabavite lahko v vsaki večji apnenici. Potrosite ga pozno jeseni ali rano pomladi. Pred apnenjem in po njem prebranjajte, da ne ostane apno čisto na vrhu. Potrosite le v suhem vremenu in ne na mokra tla. Če je travnik močvirnat, ga poskusite vsaj nekoliko osušiti. V takem primeru dajte več apna (30 in tudi 40 metrskih stotov). Travnik se apni navadno vsaka štiri leta.

V SOLI

Učitelj: »Mihec, vzemimo primer, da je mama spekla potico in jo hoče razdeliti med štiri člane vaše rodbine. Kako stori to?«

Mihec: »Razdeli jo na štiri dele.«

Učitelj: »Dobro. Pa recimo, da pride k vam teta Spela, na koliko delov bo mama potem razdelila potico?«

Mihec: »Potem jo bo rajši brž skrila...«

NE SME BITI NESREČEN

Gasper: »Kako ti ugaja zakon? Ali si srečen z ženo?«

Miha: »Ah, ne! Ne smem kaditi, ne piti, ne sam zvečer z doma!«

Gasper: »Potem si pa gotovo nesrečen.«

Miha: »Niti nesrečen ne smem biti!«

»Potem pa moramo navzgor, ne navzdol,« je rekel Storm. »Ta steza nas lahko privede naravnost v guvernerjevo žrelo!«

»Vi torej mislite, da bi bilo boljše plezati navzgor na gore?« je vprašal polkovnik.

»Seveda. Gori bomo na varnejšem. Kozaki konji ne morejo teči navkreber.«

»Ali se ne bomo oddaljevali od meje, če bomo lezli navzgor?«

»Mislim, da ne. Kakor hitro bo izginila megla z gore, bomo vse videli.«

»Torej navzgor!« je vzkliknil Sergej Ivanu, ki je hitel naprej. »Pazite pa na konja, da mu ne spodrsne.«

»Nič se ne bojte! Za vašo sestro v mojem varstvu ni nevarnosti!«

Dimitrij in voznik sta šla naprej, da najdeta pot.

Gosta megla je sicer podpirala beg, oteževala pa je popotnikom iskanje poti. Prisiljeni so bili na slepo srečo korakati po snegu.

Zdajci so zaslišali razen zvončkanja spet človeške glasove in konjsko rezgetanje. Spet je bilo treba hiteti, da so bili čim bolj oddaljeni od preganjalcev.

Pomanjkanje poti in strmina sta zelo oteževala hojo navkreber. Konj se je pogosto pogreznil do trupa v sneg in pogosto se je spotaknil, tako da je bila Marija pogosto v nevarnosti. Hotela je s kolja in žival, ki je bila bolj v oviro kakor v korist, prepustiti usodi, a so bili vsi proti temu. Konj jim lahko pozneje mnogo koristi.

Proti tretji uri zjutraj se je zazdelo beguncem, da so dosegli vrh, kajti na mah so se bili znašli na visoki planoti. Megla pa je bila tako gosta, da je bil razgled nemogoč.

(Dalje)

Jezero, ki je že mnogokrat izmenilo svojo lego

V vzhodnem Turkestanu je čudovito jezero, za katero so se zanimali že mnogi učenjaki. Imenuje se Lopnar in slovi po svoji pogosti izpremenljivosti. Nobeno jezero na svetu se namreč tolikokrat ne izpremeni, kakor to. Vanj se izliva reka Tarim in jezero je že večkrat menjalo svojo lego, kakor se je pač izpreminjala struga reke. Te izpremembe se vrše že od ledne dobe, ko je bilo jezero nastalo.

Učenjaki domnevajo, da je bilo jezero Lopnar že večkrat znatno večje, kakor je zdaj. Na njegovih bregovih so nastale že v pradavnih časih naselbine, ki so pa pozneje izginile, ker je reka Tarim izpremenila svojo smer in se je jezero znatno umaknilo proti jugo-

zapadu. Na dnu jezera nekopano blato se je tedaj počutilo in izpremenilo v prah, ki ga je potem raznesel veter in pokril z njim zapuščene naselbine.

Taka usoda je zadela pred 1000 leti tudi cvetoči kraj Lan ob poti, po kateri je šla iz Kitajske dragocena svilu v zapadne države, zlasti v Rim. Razvaline tega kraja je odkril leta 1900. Sven Hedin, ki je našel v njem mnogo starinskih spomenikov, pisanih na papir, les in svilo, kakor tudi ostanke lesenih stavb z izrezljanimi okraski in različne predmete iz bronja, medu in železa. Našel je tudi kitajske kovance, svileni tkanino in druge reči. Vse to priča o živahnem vrvenju tega mesta v Aziji pred davnimi leti.

× Močan potres v Besarabiji. Precejšen potres je bil te dni na ruskem in rumunskem ozemlju, posebno v mestu Akermanu, v Černovicah in v še nekaterih drugih krajih. Sunke so občutili tudi v Kijevu, Poltavu, Harkovu in na ukrajinskem ozemlju, vendar ni bila nikjer povzročena škoda. Središče potresa je bilo oddaljeno od Moskve okoli 1580 km. To je bil že tretji potres, ki so ga zabeležili v teh krajih v teku letošnjega leta. Po sodbi ruskih strokovnjakov je bilo ognjišče potresa v Vrančerskih gorah v vzhodnem delu Karpatov. Tukaj je bila, tako mislijo zemljoslavci, najbrže v globini 160 do 200 m v zemlji razvoka. Kakor vele poročila, je potres trgal tri smrtno žrtve, nekaj ljudi pa je bilo ranjenih.

× V Nemčiji objavljajo slike pijancev. Nedavno so izdala nemška oblastva navodila za pobijanje pijančevanja. Način pobijanja je zelo izviran in bo verjetno tudi uspešen. Časopisje že poroča, kako so izvedli to nalogo v Mainzu. Tam je policijski predstojnik izdal navodilo, da morajo policijska oblastva vsakega, ki ga zalotijo pijanega slikati. To sliko bodo potem objavili v krajevnem časopisju.

× Vojaški tečaji za zdravnike v Rusiji. V Sovjetski zvezi so uvedli posebne tečaje za vojaške in civilne zdravnike. Na tečajih bodo razpravljali strokovnjaki o izkušnjah vojaške zdravstvene službe v vojni.

× Preselitev Nemcev iz južne Bukovine in severne Dobruđe. Med Rumunijo in Nemčijo je bil sklenjen sporazum, po katerem se bodo v kratkem preselili Nemci iz južne Bukovine in severne Dobruđe, ki sta ostali Rumuniji, v Nemčijo. Selili jih bodo enako kakor Nemce iz severne Bukovine in Besarabije delno čez Madžarsko, delno čez Jugoslavijo. V zvezi s tem sporazumom se doznava, da bo v celoti izseljenih 60.000 prebivalcev. Iz južne Bukovine jih bo odpotovalo v Nemčijo 45.000, iz severne Dobruđe pa 15.000.

× Poljski begunci izgnani iz Rumunije. Rumunska policija je pozvala poljske politične begunce, naj zapuste rumunsko državo. V svojem pozivu pravi, da je nemški poslanik pozval poljske begunce, naj se vrnejo v domovino do 20. julija, kar pa so odklopili. Zato jih smatra rumunska vlada za sovražnike Nemčije in kot takšni v Rumuniji niso zaželeni.

× Nemci imajo še dovolj letal. Angleške trditve, da Nemcem že zmanjkuje pilotov in letal, odločno zavčara Nemški poročevalski urad in pravi, da imajo Nemci vsega še mnogo v rezervi, ker so se znali leta in leta pripravljati na to.

× Napad na Škodove tvornice v Plzinu. Angleško letalsko ministrstvo javlja, da so angleški bombniki nedavno noč napadli tudi Škodove tvornice v Plzinu na Češkem.

× Zatemnitev Leningrada. Švedski listi poročajo, da je Leningrad zadnje dni ponč stalno zatemnjen.

× Starodavna krščanska cerkev pod Kavkazom. V vasi Lekitu pod Kavkazom so odkrili ostanke krščanske cerkve, o kateri trdijo, da je bila gotovo zgrajena v 6. ali 7. stoletju. Zidovi te stare cerkve so visoki se-

dem metrov. Lepo so ohranjeni tudi še ostanke cerkvenega stolpa. Pravijo, da je starodavna cerkev v Lekitu čisto podobna cerkvam iz dobe cesarja Justinijana.

× Petsto let stara smreka. Na Češkem imajo 60 metrov visoko smreko, ki šteje pol tisočletja. Zdaj je ta smreka v »popravilu«. Strokovnjaki so se odločili, nastale votline in gnile dele podložiti z betonom, da bo smreka lahko dalje rasla. Prostor okoli nje bodo razglasili za narodni park.

× Štiri rušilce na teden izdelajo v Ameriki. V zvezi z izvrševanjem najnovejšega ameriškega oborožitvenega načrta poročajo iz Washingtona, da izdelajo ameriške ladje delnice vsak teden štiri rušilce za ameriško mornarico.

× Strašna toča v južni Franciji. Nad Toulonom v južni Franciji je te dni kljub poznemu letnemu času divjala strašna nevihta s točo. Toča je padala dalje časa in so bila njena zrna težka do 50 gramov. Razbila je mnogo oken in povzročila strašno pustošenje med rastlinjem.

× Bolnik, ki spi že vse leto. V bolnišnici v Piatigorsku v Rusiji že vse leto spi bolnik, ki so ga pripeljali tja mesca avgusta. lani. Spanje tega človeka je tako trdno, da so zdravniki mogli nad njim izvršiti operacijo brez omamljenja.

× Tiger se je sprehajal po ulicah. Prebivalci Kladna, ki so v eni izmed zadnjih noči stopali skozi zatemnelo mesto proti domu, so srečali veliko žival, ki so jo nekateri imeli za psa, drugi pa za teleta. Nenadno je vzkliknil eden med njimi: »Tiger! Tiger!« in stekel, kar so ga nesle noge. Drugi so šele zdaj spoznali nevarno zver, ki se je plazila z mehkimi šapami po mestu. Tiger je bil iz nekega cirkusa, ki je dan prej prišel v Kladno, a ni dobil dovoljenja za predstave. Ponoči se je živali posrečilo pobegniti iz kletke. Klici presstrašenih ljudi so opozorili na begunca cirkusko osebje, ki je brez posebne težave spravilo zver spet v varno kletko.

× Bogovi nočejo mira. Ko se je leta 1918. končala svetovna vojna, je dvignil neki indijski jog (menih) v Alabahedu roke proti nebu in prisegel, da bo stal z vzdignjenimi rokami tako dolgo, dokler bo trajal mir. S to svojo žrtvijo je hotel prisiliti bogove, da bi nikoli več ne poslali na svet vojne. Za nedavno vojno v Abesiniji, v vzhodni Aziji in Španiji se indijski jog menda ni zmenil. Se-le, ko je izvedel, da so Angleži napovedali vojno Nemcem, je spoznal, da bogovi niso hoteli njegovo žrtve. Hotel je spustiti roke, pa jih ni mogel. Roke so mu namreč v sklepih otrpnile, tako da jih ne more več premikati.

× Zdravljenje oslovskega kašlja v plinarnah. V novejšem času se vedno bolj potrjuje domneva, da otrokom, ki jih muči oslovski kašelj, znatno odleže, če se lahko mude v plinarni in da ta neprijetna bolezen celo povsem izgine. Blagodejni učinek imajo hlapi, ki se širijo iz gnote, ki jo vporablja jo za čiščenje plina. Dr. Kraus pravi, da so vedeli delavci v plinarni v Stuttgartu, že pred 40 leti, da se da oslovski kašelj ozdraviti v plinarni. Zato so izposlovali od uprave dovoljenje, da so se smeli njihovi otroci,

oboleli za oslovskim kašljem, igrati na čistilni gnoti na dvorišču plinarne. Zdaj so tudi v Leipzigu sklenili na ta način zdraviti oslovski kašelj, obenem pa zdravniško preiskati in upoštevati, kako daleč se da ta bolezen ozdraviti v plinarni. Če se domneva v celoti potrdi, bodo zdravniki skušali dobiti iz čistilne gnote zdravilno snov in potem bo mogoče zdraviti oslovski kašelj brez bližnjice, da avt izkusi živostnega zdravila.

× Človeški okostnjak v starem dimniku. V Pragi podirajo nekdanje kopalnice cesarice Elizabete na Berliński cest. Stavba že davno ni ustrezala več modernim zahtevam.

Kot so delavci podirali enega izmed dimnikov v četrtem nadstropju, so zadeli na ostanke človeškega okostja. Med drugimi so našli del lobanje, na kateri je bilo videti še nekoliko očganih las. O grozotni najdbi so povestili policijo, ki je uvedla preiskavo, a brez upanja, da bi se dalo kaj podobnega doognati. Po dosegljih ugotovitvah gre za ostanke mlade ženske, ki so bili zazidani v dimniku. Domnevajo, da gre za sledove zločina, ki se je zgodil v starem kopalnici. A kdaj bi to bilo, ne ve nihče povedati.

× Obvezno cepljenje otrok proti jetiki v Rusiji. Pripodno leto bo uvedeno v vsej Rusiji obvezno cepljenje otrok proti jetiki. Pobudo za ta sklep so dali doseženi dobre izkušnje v nekaterih krajih, kjer cepijo otroke proti jetiki že več let. Sami v Moskvi je bilo letos cepljeno okoli 50.000 otrok.

× Svojo nevesto je zamenjal z njeno sestro dvojčko. Pilot potniškega letala Franklin Barrow je bil nedavno obsojen v Los Angelesu na 15 let ječe zaradi umora. Razprava je zbudila splošno pozornost, kajti vzrok pilotovega dejanja je bila usodna pomota. Neka večera, ko je šel Barrow iz službe domov, je zagledal v parku objeta za jubenca, v katerih je spoznal svojo nevesto Barbaro Wilsonovo in svojega bratrance Jacka Hendersona. Čez nekaj dni je prišel Henderson za njim in mu povedal, da mora leteti v New York v neki nujni zadevi. In tedaj je šnila pilotu v glavo strašna misel. Ponudil se je svojemu bratrancu, da bo sam pilotiral letalo in da ga odpelje v New York. Na letališču se je Henderson čutil, da je edini potnik, toda verjel je Barrowemu pojasnilu, da je to izreden polet, ki ga je letalska družba iz prijaznosti dovolila. Toda polet ni trajal dolgo. Letalo je treščilo na tla. Izpod njegovih ruševin so potegnili farmerji potnikovo truplo in vse okrvavljeno telo hudo ranjenega pilota. Franklin Barrow je ležal več mesecev v bolnišnici. Ko je okreval, sta prišli k njemu dve ženski in ubogi letalec je komaj verjel svojim očem. Bila je njegova nevesta Barbara Wilsonova, njena spremljevalka pa njena dvojica v žalni obleki. Pilot je to spoznanje tako pretreslo, da je omedlel. Hud živčni napad ga je spet priklenil na bolniško posteljo. Ko je tudi ta udarec srečno prebolel, je izvedel, da je drugo dekle Barbarina sestra dvojčka in da sta si tako čudovito podobni, da ju ni mogoče ločiti. Tistega dne je bila v Los Angelesu z Jackom, ki ga je zelo ljubila, in tako je nastala tragična Barrowa pomota, ki je spravila v nesrečo štiri ljudi. Ob razglasitvi obsojbe je sodnik izjavil, da obtoženeц zato ni bil obsojen na smrt, da bi mogel v novem življenju popraviti strašno krivico. Barbara Wilsonova je pa obljubila, da ga bo čakala, dokler ne pride iz ječe.

× Vitamin C proti naglušnosti. V nemškem mesečniku za ušesno zdravstvo poroča dr. Szolmoky o učinku vitamina C pri zdravljenju naglušnosti in šumenja v ušesih. Dr. Szolmoky je dajal 50 bolnikom vitamin C. Pri kroničnem vnetju srednjega ušesa se je šumenje v ušesih sicer emilo, toda sluh se ni izboljšal. Najboljši uspehi so bili doseženi pri lečenju naglušnosti kot posledici pooperiranja žil v notranjem delu ušesa. V primerih, ko je bila naglušnost posledica sifilisa, se je dalo doseči le neznatno izboljšanje. Enaki uspehi so bili doseženi pri raznih starostnih boleznih, tako pri sladkorni bolezni, revmatizmu in vnetju ledvic.

NA POLICIJI
Star samec priteče na policijo: »Gospodje, gospodje, nekdo mi je ukradel denarnico.«
Komisar: »Kakšna pa je bila?«
Samec: »No, vitka in svetločrna.«

RADIO

Liubljana

od 3. do 10. novembra

Nedelja, 3. novembra: 8: Jutrnji pozdrav. — 8.15: Šrneli »Liubljana«. — 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve. — 9.45: Verski govor (prior Valerijan Učak). — 10: Radijski salonski orkester (vodi Novšak). — 11: Po domače: Fantje na vasi, vmes plošče. — 12.30: Objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Napevi iz Leharjeve operete »Grof Luksemburški« (peli bodo Sonja Ivančičeva, Jean Franc in Drago Zupan). — 16.30: Tudi kmečki fant naj telovadi (Jože Hvala). — 17: Gospodarska navodila in tržna poročila. — 17.30: Pevski zbor »Grafika«. — 18.15: Za veselje in zabavo (plošče). 19: Napovedi, poročila, objave. — 19.30: Slovenska ura. — 21.15: Pevski koncert Karle Šlehanove. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: V modernem ritmu (plošče).

Ponedeljek, 4. novembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Solistične lahke točke (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila. — 18: Duševno zdravstvo (dr. Anton Breclj). — 18.20: Citraši igrajo (plošče). — 18.40: Mesečni slovstveni pregled (prof. Fran Vodnik). — 19: Napovedi, poročila. — 19.25: Nacionalna ura. — 19.50: Hudomušnosti (Fr. Lipah). — 20: Violinski koncert (Zlatko Topolski, pri klavirju Lovro Matačič). — 20.45: Radijski orkester. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Kvartet pihal (flavta, klarinet, rog, fagot).

Torek, 5. novembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Nekaj poljskih (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila. — 14.15: Šolska ura: Noči med ribiči na Jadranu — dialog (vodil bo Rafael Bačar). — 18: Trio Viher. — 18.40: Kaj vemo o gmoti (prof. Miroslav Adlešič). — 19: Napovedi, poročila. — 19.25: Nacionalna ura. — 19.50: Gospodarski pregled (Drago Potočnik). — 20: Rezervirano za prenos. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Lahka glasba (radijski orkester).

Sreda, 6. novembra: 7: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Peter Iljič Čajkovskij: Koncert za gosli in orkester op. 35 (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Vse od kraja (plošče). — 14: Poročila. — 18: a) obisk pri litografu (reportaža). b) Delaj z nami (g. Miroslav Zor). — 18.40: Naloge Delavske zbornice (Jože Langus). — 19: Napovedi, poročila. — 19.25: Nacionalna ura. — 19.50: Uvod v prenos. — 20: Prenos iz ljubljanske opere (v prvem odmoru glasbeno predavanje ravnatelja Ukmarja, v II. odmoru napovedi, poročila).

Četrtek, 7. novembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Slovenski skladatelji (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Šrneli »Stirje fantje«. — 14: Poročila. — 18: Pester spored radijskega orkestra. — 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolačič). — 19: Napovedi, poročila. — 19.25: Nacionalna ura. — 19.50: Deset minut zabave. — 20: Cimermanov kvartet. — 20.45: Reproduciran koncert simfonične glasbe. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester.

Petek, 8. novembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 11: Šolska ura: Kako je milijon modrih cvetk obleklo narod — dialog (vodila bo Julija Čučkova). — 12: Slovenske pesmi (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila. — 14.10:

Turistični pregled. — 18: Ženska ura: Žena in vprašanje miru (Milena Premru-Mohoričeva). — 18.20: Ksilofon in saksofon (plošče). — 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben). — 19: Napovedi, poročila. — 19.25: Nacionalna ura. — 19.50: Turistovska oprema II. del (dr. Anton Mrak). — 20: Ruska glasba I. — 20.45: Koncert slovenske glasbe (radijski orkester). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Pisan drobiž (plošče).

Sobota, 9. novembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Vese-

le plošče izberimo. — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Vesele plošče izberimo. — 14: Poročila. — 17: Otroška ura: Pavliha — zvesti služabnik, lutkovna igra. — 17.30: Pri lutkah in skratih (plošče). — 17.50: Pregled sporeda. — 18.40: Kakšno bo vreme (Janko Sicherl). — 19: Napovedi, poročila. — 19.25: Nacionalna ura. — 19.40: Koračnica (plošče). — 20: Zunanjepolitični pregled (dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: Muzikalno pisan večer. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Za dober konec tedna (radijski orkester).

Japonskega cesarja ne smeš gledati z višjega kraja

Državnim poglavarjem izkazujejo pri različnih narodih na različne načine svojo vdanost. Evropejci so se navadili za primere, ko pride na obisk v kak kraj državni poglavar, prirejati hrupne svečanosti. V Ameriki, kjer se v vsakem oziru kaže evropski vpliv sprejemajo državnega predsednika na podoben način. Azija pa je v tem oziru že nekaj čisto posebnega.

Poglejmo samo, kako je po japonskih ulicah, kadar se pelje po njih japonski cesar. Tam ni dostojno, da bi ljudje viseli skozi okna in mahali z rokami ali zastavicami v pozdrav, temveč morajo biti vsa okna pri takšni svečanosti zaprta. Tudi na ulicah ne sme biti nikakega hrupa. Vsi stoje kakor vkovani; stražniki, vojska in občinstvo. Na njih licih ne opaziš smehljaja. Na ta način dajejo Japonci izraza vdanosti vladarju.

Človek bi mislil, da bi vsaj kdo izmed tujcev lahko nehoté kalil to japonsko razpoloženje ob takšnih slovesnih priložnostih. Pa je poskrbljeno za to, da se kaj takšnega ne zgodi. Vselej, kadar se cesar namerava peljati skozi mesto, ima dvorni maršal nalogo, da razpošlje v hotele, kjer stanujejo Evropejci, opozorilo, naj hotelsko osebje te goste iz tujine pouči, kako naj se vedejo, kadar se bo peljal mimo cesar. Takole nekako jim sporoči: »Če hočete videti mikada, ko se bo peljal po mestu, morate nepremično stati. Siliti ga ne smete. Prav tako pa je tudi prepovedano, da bi cesarja gledali od zgoraj, iz oken, z gričev ali sploh s kraja, ki bi bil višji od mikadovega voza. Če se proti temu pregrešite, se vaše ravnanje smatra za žalitev cesarja.«

Prizadevanja za podaljšanje človeškega življenja

Izmed tisoč ljudi dočakajo povprečno trije starost 100 let. Povprečna doživetost človeškega življenja se je po zaslugi zdravniške vede povečala in znaša 64 let. Navzlic temu se pa število stoletnikov ni zvišalo.

Zgodovina pozna mnogo poskusov, da bi se staranje zadržalo. Tako je znano ime nekega Cornerja, ki je hudo zbolel, ko mu je bilo 35 let. Zdravniki so izjavili, da bo živel v najboljšem primeru še dve leti. Toda mož ni hotel umreti. Krčevito se je oklepaj življenja in trdno je sklenil, da mora živeti. Sam si je določil primerno hrano. Na dan je pojedel samo 23 dekagramov goste hrane in popil štiri kozarce vina. Te hrane pa ni zaužil naenkrat, temveč jo je razdelil v dve ali tri porcije. Njegova hrana je obsegala kruh in belo meso in dočakal je visoko starost 103 let.

Kar se tiče alkohola, ni enotnega naziranja. Nedvomno človeku alkohol škoduje, vendar trdnim ljudem manj ali tudi nič, če so zmerni. Mnogi zelo stari ljudje so pili do smrti vino ali pivo, medtem ko drugi stoletniki sploh niso nikoli pili alkoholnih pijač. Znaki staranja se pojavijo enakomerno v vsem telesu, ki začne izgubljati svojo prožnost. Kostni stariji ljudi se lahko lomijo. Zato je število kostnih zlomov pri starejših ljudeh večje kakor pri mladih. Gibčnost prsnega koša se zmanjša, kar vpliva na dihanje. Prebavila oslabe in okrnejo. Prav tako enako pa popusti tudi duševna čilost. O pravih vzrokih vseh teh pojavov sodijo učenjaki različno.

Nekateri domnevajo, da obstoji nekaka posebna snov življenja že v zarodku, ki se počasi izžepa, dokler povsem ne izgine. Drugi spet mislijo, da je samo nepopolnost človeškega in živalskega življenja vzrok njegove končne izčrpanosti in staranja. Slavni ruski učenjak Mečnikov je trdil, da je staranje posledica samozastrupljanja iz debelega črevesa. V telesu nastaja zastrupljenje po kvasnih snoveh, ki manjšajo in počasi ustavijo delovanje vseh udov.

Velike važnosti je kri s svojim obtokom. Vse celice našega telesa dobivajo svojo hrano iz krvi. Če je v krvi strup, celica hrane ne more več sprejeti. Vsaka celica potrebuje povsem čisto in zdravo kri. Kupičenje odpadkov v krvi spremlja neizogibni znaki staranja. Te snovi se kot nepotrebne nabirajo v telesu, ki nima več moči, da bi jih izločilo. Tak pojav je poapnjevanje žil.

Znaki izčrpanosti telesa se pojavijo mnogo časa pred leti, ki jih navadno šele smatramo za starost. To je doba tako zvanega klimakterija (prehoda, ko človek izgublja spolno moč). Pri moških se pokaže to v nagnjenju k debelosti in živčnih motnjah. V teh letih se pojavijo tudi največkrat srčna napaka, sladkorna bolezen in boleznijeter in ledvic. Doba klimakterija je posebno nevarna za telo, ki se je v mladosti zelo izčrpalo. Ta doba se zaenkrat z nobenimi sredstvi ne da odgoditi.

Mnogi učenjaki so se borili proti smrti in dosegli na tem področju nekaj uspehov, seveda pa še nihče smrti ni mogel premagati in človek je tudi nikoli ne bo premagal, ker bi to pomenilo postaviti na glavo vse naravne zakone.

Najzanesljivejše sredstvo za podaljšanje življenja je prizadevanje, da izločimo vse škodljive vplive. Poskusi glede podaljšanja življenja s prenosom zdravega uda ali tkiva na tuje telo, da se tako nadomesti izčrpani ali izgubljeni ud, so šele v povojih. Najpreprostejši primer te vrste je prenos krvi, ki zdaj že davno ni nič posebnega. Pomlajevalni uspehi profesorja Voronova s prenosom opičjih žlez so znani. Po tem načinu se da do odstraniti motnje v krvnem obtoku, povzročene od pojevanja srca na stara leta. Hkratu pa lahko tako preprečimo mnoge druge bolezni. Ni dvoma, da bodo učenjaki dognali še marsikaj za podaljšanje človeškega življenja.

... v »Domovini«

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

V SOLI

Učitelj: »No, Gustelj, kdaj se je rodil naš največji pesnik Prešeren?«
 Gustelj molči.
 Učitelj: »Kdaj pa si se ti rodil?«
 Gustelj: »Leta 1930.«
 Učitelj: »Salamenski zanikarnej, takšna nepomembna letnica ti je ostala v glavi. Prešernovo rojstno leto pa ne!«

MALI OGLASI

Naslovi inserentov oglosov s šiframi ostanejo strogo tajni.

REDIN.

Govedin, Jajcin, Mlekin, Bister, Mastelin in Emona čaj dobite v trgovinah Senčar, Mala Nedelja, Ljutomer in Štrigova.

KUPUJE! PRODAJA! HRANILNE KNJIŽICE

bank in hranilnic ter vrednostne papirje po najugodnejših cenah Bančno kom. zavod, Maribor.

VEČ CEVLJARSKIH POMOČNIKOV sprejme takoj Gorenjak Konrad, Celje, Gosposka 28.

300 DIN TEDENSKO

lahko vsakdo zasluži. Pošljite znamko za odgovor Jos Batič, Ljubljana 7.

DEKLETA, POZOR!

36 popolnoma novih šivalnih strojev prvovrstnih znamk (konkurznega nakupa) je po zelo nizkih cenah naprodaj pri »Prometu v Ljubljani (nasproti križanski cerkvi). Tudi ob nedeljah dopoldne na ogled.

»JABLUSOV« JABOLČNIK

ali hruškovec napravite izvrsten iz snovi »Jablus« tudi brez pravega sadjevca. S poštnino stane 50 litrov 43 din, 100 litrov 71 din, 150 litrov 103 din, 300 litrov 191 din. Že čez 1000 pohvalnih pisem. Glavno zastopstvo »Jablus«, Podčetrtek.

Podaljšaj
si
življenje

Vzroki moramo podaljšati, bolečine preprečiti, boleznim odpraviti, slabosti opaziti, nestalne moremo uvrstiti in nespečno opraviti strojne!

Kaj je vzrok vsake bolezni?

Oslabljenost živcev, pomanjkanje, izguba dobrih prijateljev ali svojih bližnjih, razočaranje, strah pred boleznijo, slab način življenja in mnogo drugih razlogov.

Zadovoljstvo

je najboljši zdravnik! So poti, ki Te morejo dovesti do dobrega razpoloženja, oživiti Tvoj značaj, napolniti Te s novim upanjem; ta poti pa je opisana v razpravi, ki je že more, ki jo zahteva, dobiti takoj in

povsem brezplačno!

V tej mali priložni knjižici je razločeno, kako morete v kratkem času in brez ovir med delom opaziti živce in misle, odpraviti slab razpoloženje, trudnost, raztresenost, oslabilenost, pomnilnost, nerazpoloženje za delo in nebroj drugih boleznih poravnav. Zahtevajte to razpravo, ki Vam bo nudila mnogo prijetnih ur.

Ce ne morete takoj pisati, tedaj ta oglas spravite.

PANNONIA apoteka,
Budapest, 72,
Postfach 83. Abt. 88.

× Skrb za zaklonišča v Londonu. Angleško časopisje piše, da so v angleški prestolnici strokovnjaki podnevi in ponoči na delu, da bi bilo prebivalstvo kolikor mogoče dobro zaščiteno pred napadi iz zraka. Mnogo tisoč mož je nepretrgano zaposleno z izgotavljanjem novih zaklonišč, ki bodo še močnejša in udobnejša od zdajšnjih. Angleška vlada je tudi oddala naročilo za 1,600.000 postelj, ki bodo postavljene pod zemljo ter bodo na razpolago osebam v zakloniščih. V večjih zbirališčih bodo ljudem na razpolago tudi prigrizki in čaj. Vlada je storila vse potrebne ukrepe, da bo na ta način stalno oskrbovano najmanj milijon Londončanov. Poleg tega je izšel ukaz, po katerem ima posihmal vsakih 500 oseb v Londonu na razpolago po enega zdravnika.

× Velikanski angleški nakupi v Ameriki. Jesse Jones, upravitelj Združenih posojilnic v Washingtonu je izjavil, da je Anglija v prvem letu vojne kupila v Ameriki za 7830 milijonov dolarjev (okoli 500 milijard dinarjev) vojnega materiala. Samo v tem letu je Anglija dobila iz Amerike 743 letal.

× V Franciji preganjajo komuniste. Francoska oblastva v Lyonu so dala zapreti župana Nicauda in več njegovih sodelavcev zaradi komunističnega delovanja. Baje so komunisti dobili iz Moskve navodila, naj z vojnimi silami delujejo proti zdajšnji vladi in nemškimi zasedbenim oblastvom.

× Prosta prodaja jabolk je v Nemčiji povedana. Prepoved velja tudi za jabolke iz tujine. Kdor bi jabolka brez dovoljenja prodajal, mu bo odvzeto blago in bo vrh tega kaznovan.

× Poskusi pomlajevanja na zločincih. Ameriški zdravnik dr. Stanley je bil v zadnjih 22 letih izredno delaven na področju pomlajevanja s pomočjo prenosa žlez. Ukvarjal pa se je s tem le v službi znanstvenega raziskavanja, ker je hotel ugotoviti, kaj sploh da doseči na tem področju. Izprsil se je dovoljenje od ravnateljstva velike kaznice v San Quintinu v Kaliforniji, da bi delati svoje poskuse na zločincih. Od leta 1918. je napravil dr. Stanley 10.000 pomlajevalnih operacij na zločincih, zaprtih v kaznilnici. Dr. Stanley pravi, da so ime operacije zelo dobre posledice za splošno zdravstveno stanje operiranih zločincev, tudi za nekatere bolezni, tako recimo za sladkorno bolezen in naduho. Operiral je seveda samo tiste zločince, ki so se dali prostovoljno operirati. Zllez ni prenašal napačno, temveč je napravil iz njih preparate, ki ga je vbrizgal operirancem pod kožo.

MOSTOVA ESENCA „MOSTIN“

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z najmanjšimi stroški pripravi izborno, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekla za 150 litrov din 25.—, po pošti din 45.—, 2 steklenici po pošti din 75.—, 3 steklenice po pošti din 100.—.

NOV REDILNI PRAŠEK

»REDIN« za prašice. — Vsak kmetovalec si lahko hitro in z majhnimi stroški zredi svoje prašice. Zadoštuje že 1 zavitek za 1 prašico ter stane 1 zav.

7 din, po pošti 18.— din, 3 zav. po pošti 32.— din, 4 zav. po pošti 39.— din. Mnogo zahvalnih pisem. Pazite, pravi »Redin« in »Mostin« se dobi samo z gornjo sliko in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija KANC, Ljubljana, Židovska ul. 1 a. Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANC, Maribor, Gosposka ulica 34.

NOVOST!

SAMO
DIN 49.50

St. 62.300 Anker-Časni stroj, pravi švicarski stroj. Dobra kvaliteta, lep kromiran okvir s pisano garancijo.

Din 49.50

Stev. 62.301 12.6. a osvetljenimi kazalci in številčnico (Radium)

Din 59.50

Zahtevajte cenik, ki vam ga pošlje na zbirni in poštne prosto.

H. Sutner

Ljubljana 6

Časna protokollirana tovarna ur v sviet

Za starše, vzgojitelje, prijatelje mladine!

Izšla je nova knjiga »SPOLNO ŽIVLJENJE«, katero vsem toplo priporočamo. Greh je, ne povedati pravočasno mladini, kako je prišla na svet, ne ji zaupati skrivnosti življenja. Pisatelj pravi v uvodu: »Povejmo ljudem resnico in obvarovali jih bomo pred lažmi in zablodami!« Zato naj čita knjigo »Spolno življenje« zoreča mladina in vsak odrasel človek.

Knjiga obsega 22 zanimivih poglavij in stane s poštnino vred samo Din 20.—. Namenjena je predvsem onim, ki si ne morejo kupiti dragih knjig o tem vprašanju. Nakažite denar na poštne čekovni račun št. 14.675 (Hranilnica »MOJ DOM«, Ljubljana), ali pošljite v znamkah na naslov: J. E. Knjižna centrala, Ljubljana, Dvořakova 8a.

NAJLEPŠE ČTIVO!

Ravljén:

Klabund:

Ravljén:

Thompson:

Majerjeva:

Zgodbe brez groze
Piotr-Rasputin
Črna vojna
Sivko
Rudarska balada

Broširana knjiga: din 10.—
Vezana knjiga: din 15.—

ZALOZBA „CESTA“ L J U B L J A N A
KNAFLJEVA ULICA 5